

توراه اور • پاراشاها מקץ • مامار 14

ביאור על פסוק כי אתה נרי הנה בארוממך...

شرح آیه «زیرا تو چراغ منی»

نور را می‌توان از پایین بالا برد، چنان‌که در **שבת** (Shabbos)، یا از بالا به پایین کشید، چنان‌که در **חנוכה** (Chanukah). ژرف‌ترین نور، که ریشه در حکمت پنهان درون تاج (**כתר**, Keser) دارد، بی‌واسطه به پایین‌ترین جاها می‌رسد؛ این نور از راه **מצוות** (mitzvos) جسمانی، صدقه شرعی (**צדקה**, tzedakah) و روغن پاکِ **חנוکا**، بی‌آن‌که از زنجیره دراز نزول بگذرد، به آنجا می‌رسد.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/14

مقصود اصلی

نور را می‌توان از پایین بالا برد، چنان‌که در **שבת** (Shabbos)، یا از بالا به پایین کشید، چنان‌که در **חנוכה** (Chanukah). ژرف‌ترین نور، که ریشه در حکمت پنهان درون تاج (כתר, Keser) دارد، بی‌واسطه به پایین‌ترین جاها می‌رسد؛ این نور از راه **מצוות** (mitzvos) جسمانی، صدقه شرعی (צדקה, tzedakah) و روغن پاک حنوکا، بی‌آن‌که از زنجیره دراز نزول بگذرد، به آنجا می‌رسد.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این ما **מר** آیه «زیرا تو چراغ منی، نام چهارحرفی (ה', Havayah)، و ה' تاریکی‌ام را روشن می‌کند» را بر پایه دو معنای «تو را برمی‌افرازم» توضیح می‌دهد: پایین‌آوردن رفعت **ה'** به درون فرمانروایی (מלכות, Malchus)، و بالا بردن فرمانروایی به سوی سرچشمه‌اش. این دو، **שבת**، یعنی صعود، و **חנוכה**، یعنی پایین‌آوردن‌اند. صعود، پالایش است؛ تبدیل «چیزی» به «هیچ». این امر به‌ویژه هنگامی رخ می‌دهد که نفس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis)، که ریشه در عالم بلندپایه اما نامتوازن **תהו** (Tohu) دارد، رام شود و دل فریاد برآورد. باین‌حال، این شتاب رو به بالا، مانند فتیله، بی‌روغن به‌زودی می‌سوزد و پایان می‌یابد. روغن، حکمت (חכמה, Chochmah) است؛ صورت برتر آن، که ریشه در حکمت نهفته درون تاج دارد، در مرتبه مغز پنهان (מוחא סתימאה, Mocha Stima'ah) است و بی‌واسطه در تورا و **מצוות** جسمانی وارد می‌شود. ازاین‌رو در **חנוכה** تنها کوزه روغنی که کاهن اعظم مَهر کرده بود و سرچشمه‌اش همان حکمت نهفته بود، می‌توانست نور بتاباند. دو نام آیه، صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) و چهره بلند (אריך אנפין, Arich Anpin) هستند: اولی نسل‌های نخستین را روشن کرد و دومی تاریکی پیش از **משיח** (Moshiach) را روشن می‌کند و از راه **צדקה** به پایین کشیده می‌شود. ما **מר** با توضیح دو رنگ شعله، به‌منزله دو عشق و دو هیبت درون نام **ה'**، پایان می‌یابد.

طرح کلی

- 1 دو معنای «تو را برمی‌افرازم»**
رفعت **ה'** به درون **מלכות**، سرچشمه حیات همه عوالم، پایین کشیده می‌شود؛ و **מלכות** از پایین به سوی **מלכות** بی‌نهایت بالا برده می‌شود.
3-11
- 2 شبات: صعود از راه پالایش**
پالایش، «چیزی» را به «هیچ» تبدیل می‌کند. نفس حیوانی که ریشه در **תהו** دارد – جایی که نور بر ظرف‌ها چیره شد – هنگامی که رام می‌شود، در فریاد دل به والاترین مرتبه صعود می‌کند.
9-4
- 3 فریاد دل و فتیله**
چون همه عوالم از پرتویی ناچیز پدید می‌آیند، دل رو به بالا اشتیاق می‌ورزد: **רצוא** (ratzo؛ «دویدن»)، همچون فتیله؛ اما باید بازگردد و نور را پایین بکشد: **שוב** (shov؛ «بازگشت»)، همچون روغن **חנוכה**.
11-10
- 4 روغن: حکمت در تورا**
روغن در هر مرتبه‌ای حکمت است. ابراهیم (אברהם) پیش از آن‌که **מצוות** صورت جسمانی بیابند، آن‌ها را رعایت می‌کرد؛ حکمت برتر که ریشه در **מוחא סתימאה** دارد، بی‌واسطه در توراتی جسمانی‌ای وارد می‌شود که در سینا داده شد.
15-12

کوزه یگانه روغن پاک، که کاهن اعظم آن را مهر کرده بود، سرچشمه در **מוחא סתימאה** را بازمی تاباند. دو نام آیه **זעיר אנפין** و **אריך אנפין** هستند: نسل‌های نخستین و دوران پیش از **משיח**.

צדקה، همچون دانه‌ای در خاک، نیرویی پنهان و بی‌نهایت در خود دارد. روغن پنهان شعله را درخشان می‌کند: نور آبی فتیله و نور سفید روغن.

دو نور، دو عشق درون نام **ה'** هستند که میان هیبت برتر (خودنفی‌گری) و هیبت فروتر (ترس رعیت از سرپیچی از پادشاه) قرار گرفته‌اند؛ و در **והאבת (V'ahavta؛ «و دوست بدار»)**، که دو بار در آن «نور» آمده، به آن‌ها اشاره شده است.

مفاهیم کلیدی

صعود و پایین کشیدن העלאה והמשכה

دو جهت خدمت الهی: بالا بردن جهان از پایین به سوی سرچشمه‌اش (**שבת**)، و پایین کشیدن نور از بالا به درون جهان (**חנוכה**).

پالایش (birurim) بیروریم

تبدیل «چیزی» به «هیچ»: بالا بردن جهان فرودین، همچون گیاهی که در حیوان جذب می‌شود، تا دیگر قائم به خود نباشد.

תהו و תיקון תהو ותיקון

תהו جهانی است با نور نیرومند و ظرف‌های اندک؛ در آن، هر صفت مطلق است و ظرف‌ها می‌شکنند. **תיקון** ظرف‌های بسیار و نوری تعدیل‌شده دارد، از این‌رو صفات در یکدیگر گنجانده می‌شوند. نفیس حیوانی از **תהו** و نفیس الهی (**נפש האלקית**, Nefesh Elohis) از **תיקון** می‌آید.

רצוא ושוב רצוא ושוב

شتاب و بازگشت: اشتیاق دل برای صعود، همچون فتیله، و بازگشتی که نور را همچون روغن **חנוכה** به زندگی پایین می‌کشد.

מגז' پنهان (Mocha Stima'ah) מוחא סתימאה

حکمت نهفته درون **כתר**، یعنی **חכמה** درون **כתר**؛ سرچشمه هیبت برتر، سیزده **תיקוני דיקנא** و نوری که در تورای جسمانی پایین کشیده می‌شود.

سیزده تיקוני دיקנא י"ג תיקוני דיקנא

مجراهای والاترین رحمت که ما **מר** آن‌ها را با سیزده صفت رحمت یکی می‌داند؛ صفاتی که با «**ה'**، **ה'**، **אל**، رحیم و مهربان» آغاز می‌شوند.

אריך אנפין و זעיר אנפין אריך אנפין וזעיר אנפין

دو مرتبه از نام **ה'**: **זעיר אנפין** که عوالم از راه آن گام‌به‌گام پدید می‌آیند، و **אריך אנפין**، سرچشمه لطف و رحمت که تاریکی پیش از **משיח** را روشن می‌کند.

היبت برتر و فروتر יראה עילאה ויראה תתאה

هیبت برتر، در **חכמה**، خودنفی‌گری کامل در برابر **ה'** است؛ هیبت فروتر، در **מלכות**، ترس رعیت از سرپیچی از پادشاه است.

دو معنای «تو را برمی‌افرازم»

1 **ביאור על פסוק¹ כי אתה נרי² הנה בארוממך³ לשון נוכח יש ב' פירושים. הא' מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה]⁴ הרוממות שלמעלה יומשך למטה יחיד חי העולמים מלך שהוא לבדו יחיד ומיוחד⁵ וחי העולמים נמשך להיות במל' ריבו רבבות עלמין.**

شرحی بر آیه «زیرا تو چراغ من هستی». اکنون، درباره «تو را برمی‌افرازم» (اروممך, aromimcha)، که به صیغه دوم شخص است، دو تفسیر وجود دارد. تفسیر نخست از بالا به پایین است: تعالی مرتبه بالا به پایین کشیده شود—«یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه»: او به‌تنهایی یگانه و یکتا (יחיד ומיוחד, yachid umeyuchad) است، و [به‌عنوان] «حیاتِ عوالم» فرود آورده می‌شود تا در فرمانروایی (ملכות, Malchus)، [بر] هزاران هزار عالم قرار گیرد.

این شرح (ביאור, biur) ادامه مقاله عرفانی پیشین (ماامר, maamar) درباره آیه «زیرا تو چراغ من هستی، نام چهارحرفی (ה', Havayah)، و ה' تاریکی مرا روشن می‌کند» است؛ در آن، عبارت «تو را برمی‌افرازم، ה' من، پادشاه» (مزامیر 145:1) به دو معنا تفسیر شده بود. چون «تو را برمی‌افرازم» خطاب مستقیم به ה' است، می‌تواند به معنای فرود آوردن تعالی او به درون جهان باشد یا به معنای بالا بردن چیزی به سوی او. در معنای نخست، واژه‌های دعا «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه» توصیف می‌کنند که چگونه آن یگانه‌ای که کاملاً تنه‌است، در مقام پادشاه، حیاتِ بی‌شمار عالم نیز می‌شود.

2 **ובכהאריז"ל [ובכתבי האריז"ל] כ' [כתב]⁶ שע"י צמצום ומקום חלל⁷ כו' כי א"א להיות עולמות וברואים כלל מבחי' א"ס בעצמו וכל המשכות עליונות נמשכו במל' כנודע כי י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] נמשכו למטה במל' לפי שרגליה יורדות⁸ כו'.**

و در نوشته‌های آریزال (האריז"ל) آمده است که [این امر] از طریق انقباض (צמצום, tzimtzum) و فضای خالی و مانند آن است؛ زیرا اساساً ممکن نیست که عوالم و آفریدگان از مرتبه بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof) خود او پدید آیند. و همه جریان‌های فرودآینده فوقانی به فرمانروایی (ملכות, Malchus) فرود آمدند؛ چنان‌که معروف است، سیزده تיקونی دיקנא (tikkunei dikna؛ اصلاحاتِ ریش) به پایین، در فرمانروایی، فرود آمدند، زیرا «پاهایش به زیر فرو می‌روند» و مانند آن.

آریزال تعلیم داد که آفرینش به انقباض نیاز داشت: نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) کنار رفت و «فضای خالی» بر جای گذاشت تا عوالم محدود بتوانند وجود یابند؛ عوالم نمی‌توانند مستقیماً از بی‌نهایت مطلق، آن‌گونه که خود اوست، پدید آیند. بنابراین هر فیضی که از بالا می‌آید از فرمانروایی، یعنی پادشاهی ה'، می‌گذرد؛ فرمانروایی آخرین مراتب تجلی (ספירות, Sefiros) است. حتی «سیزده تיקونی دיקנא» (tikkunei dikna؛ اصلاحاتِ ریش) – عالی‌ترین مجراهای رحمت – نیز به فرمانروایی فرود می‌آیند؛ فرمانروایی به کسی تشبیه شده که «پاهایش» به عوالم فرودین فرو می‌روند.

3 ולכן נק' המל' בשם עטרה בספרי המקובלים כי המלכות היא בחי' כ"ע [כתר עליון] שנמשך במל'. וגם ארוממך לרומם המל' מלך יחיד חי העולמים

ازاین رو، در کتاب‌های اهل قبلا، فرمانروایی (ملכות، Malchus) را با نام تاج (عטרה، Atarah) می‌خوانند؛ زیرا ملכות مرتبه تاج برین (כתר، Keser) است که به درون ملכות فرود می‌آید. و نیز، «تو را برمی‌افرازم» [یعنی] برکشیدن ملכות: «پادشاه، یگانه، حیاتِ عوالم».

کتاب‌های قبلا ملכות را «تاج» می‌خوانند، زیرا خود کתר برین، یعنی بالاترین مرتبه، به درون ملכות فرود می‌آید. «تو را برمی‌افرازم» معنای دومی نیز دارد: بالا بردن ملכות، چنان‌که در عبارت «پادشاه، یگانه، حیاتِ عوالم» آمده است.

کنونع כי מל' דאצי' נעשה עתיק לבריא' [לבריא] בחי' יחיד כדי להיות חי העולמי [העולמים] וצריך לרומם המל' בבחי' יחיד עד מל' דא"ס ממטה למעלה.

چنان‌که معلوم است، ملכות عالم صدور (אצילות، Atzilus) برای عالم آفرینش (בריא، Beriah) هسته درونی تاج (עתיק، Atik) می‌شود؛ مرتبه «یگانه»، تا «حیاتِ عوالم» باشد. و باید ملכות را در مرتبه «یگانه» برکشید، تا از پایین به بالا به فرمانروایی بی‌نهایت مطلق (אין סוף، Ein Sof) برسد.

چنان‌که معلوم است، هنگامی که ملכות اצילות فرود می‌آید تا برای عالم بریאה، عתיק شود، یعنی هسته درونی کתר، در آنجا همچون «یگانه» عمل می‌کند تا به عوالم حیات ببخشد. برکشیدن ملכות، آن را از پایین به بالا می‌برد، تا به ملכות بی‌نهایت مطلق برسد؛ یعنی فرمانروایی در خود بی‌نهایت.

بخش 2 • 41-9

شبّات: صعود از راه پالایش

4 ובי' בחי' אלו הן שבת וחנוכה. 9 כי שבת העלאה ממטה למעלה וחנוכה המשכה מלמעלה למטה.

و این دو مرتبه عبارت‌اند از روز شبات (שבת، Shabbos) و جشنِ חנוکا (חנוכה، Chanukah): زیرا شبات صعودی از پایین به بالا است، و در حנוکا امتداد از بالا به پایین است.

دو معنای «تو را برمی‌افرازم» اکنون به دو روز مقدس بدل می‌شوند. شبات صعود از پایین به بالاست، و حנוکا فرودآمدن نور از بالا به پایین.

והעלאה זו היא ענין הבירורים מצמיח חציר לבהמה¹⁰ אלף טורין¹¹ כו' שהם מבחי' אל שדי במילואו כו'.

و این صعود، همان کار پالایش ها (بیروریم، birurim) است: «او علف را برای چارپا می‌رویاند»؛ «هزار کوه»، و جز اینها، که از مرتبه نام **אל שדי** (Kel Shaddai) در صورت کامل حروف آن، و جز اینها، هستند.

صعود، کار پالایش‌هاست: پالودن مائده جهان و بالا بردن آن به سوی قداست. متن به آیه «او علف را برای چارپا می‌رویاند» و نیز به چارپایانی که بر «هزار کوه» هستند اشاره می‌کند، و سرچشمه اینها را نام الهی **אל שדי** (Kel Shaddai) می‌داند که به‌طور کامل نوشته شده است: حروف بسطیافته آن (**אלף למד שין דלת יוד**) جمعاً ۹۹۹ می‌شوند؛ و با شمردن خود نام به‌عنوان یک، هزار (**אלף**، elef) می‌شوند؛ یعنی همان «هزار کوه».

5 והיינו שנכלל בבהמה להיות אין כי ענין הבירורים הוא להיות מיש אין כי בהמשכה נעשה מאין יש

שם ב"ן [שם ב"ן] ס"ג [שם ס"ג] גס שהוא ישות והבירור הוא לאהפכא מיש לאין והיינו ע"י שם מ"ה [שם מ"ה] בחי' בטול.

یعنی در حیوان گنجانده می‌شود تا به «هیچ» (ayin, אין) بدل شود. زیرا پالایش یعنی پدیدآوردن «هیچ» از «چیزی» (יש, yesh)؛ چراکه در فروود فیض، از «هیچ» «چیزی» پدید می‌آید: نام‌های **ב"ן** (Ban) [و] **ס"ג** (Sag)، که خشن‌اند و بیانگر هستی خودمحور (ישות, yeshus) هستند؛ و پالایش عبارت است از برگرداندن [آن] از «چیزی» به «هیچ». این کار به‌واسطه نام **מ"ה** (Mah)، یعنی مرتبه خودنفی‌گری (ביטול, bittul)، صورت می‌گیرد.

پالایش، «چیزی» (יש) را به «هیچ» (ayin) بدل می‌کند: علف در حیوان جذب می‌شود و دیگر به‌تنهایی قائم نیست. نزول آفرینش در جهت عکس حرکت می‌کند و وجودی خشن و خودمدار پدید می‌آورد؛ متن آن را با نام‌های **ב"ן** (Ban؛ ۵۲، ارزش عددی حیوان (בהמה, behemah)) و **ס"ג** (Sag؛ ۶۳) مرتبط می‌سازد؛ این‌ها دو شیوه بسط نام چهارحرفی (ה', Havayah) هستند. وارونگی به‌واسطه نام **מ"ה** (Mah؛ ۴۵) صورت می‌گیرد؛ این واژه همچنین به معنای «چه؟» است و بیانگر موضع خودنفی‌گری (ביטול) است.

6 ולמטה הנה בחי' זו היא בנפש הבהמית כד אתכפייא כו' שע"ז מגביה למעלה מאד

و در پایین، این مرتبه در نفیس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) است، هنگامی که «مهار می‌شود» و جز آن؛ از این راه، آن را به مرتبه‌ای بسیار والا بالا می‌برد.

در انسان، این صعود در نفیس حیوانی رخ می‌دهد، هنگامی که مهار می‌شود (אתכפייא, iskafya)؛ یعنی کشش‌های آن به‌خاطر قداست مهار می‌شوند. از این راه، نفیس حیوانی به مرتبه‌ای بسیار والا بالا برده می‌شود.

כי נה"ב [נפש הבהמית] **שרשה מעולם התהו כמו כל המאכלים הגשמיים שירדו בשבה"כ** [בשבירת הכלים] **מעולם התהו. ולכן אמרו חמרא וריחנא פקחין.**¹² **ואמרו לא אכילנא בישרי** [בישראל] **דתורא**¹³ **כו' שהם משרש עליון.**¹⁴

זיכר רישת נפיש حیوانی در عالم תהו (עולם התהו, Tohu) [אֶשׁוֹב] است؛ همانند همه خوراکهای جسمانی که در جریان شکستن ظرفها از عالم **עולם התהו** فرود آمدند. ازاینرو گفتند: «شراب و عطر [آدمی را] خردمند می‌کنند.» و نیز گفتند: «گوشت گاو نخورده بودم» و جز آن؛ زیرا ریشه آن‌ها والا است.

רישת נפיש حیوانی در عالم **תהו** است؛ جهانی که پیش از عالم سامان یافته **תיקון** [سامان یافتگی] قرار داشت. خوراکهای جسمانی نیز در جریان شکستن ظرفها از عالم **תהו** فرود آمدند؛ هنگامی که ظرفهای آن جهان شکستند و جرقه‌هایشان به عوالم فرودین افتاد. از همین رو، تلمود می‌گوید که شراب و عطر ذهن را تیز می‌کنند و نقل می‌کند که حکیمی در توضیح پاسخی پیشین گفت که هنوز گوشت گاو نخورده بود. این امور جسمانی ریشه‌ای والا دارند. **תניא**, در 20 (**אגרת הקודש**) Iggeres HaKodesh, همین گفته را نقل می‌کند: حکمت نیز از پایین تغذیه می‌شود؛ همچون نوری که از پایین عالم عمل (**עשיה**, Asiyah) برمی‌خیزد، جایی که نیروی بی‌نهایت مطلق (**אין סוף**, Ein Sof) به قوی‌ترین وجه آشکار می‌شود.

וכן נה"ב [נפש הבהמית] **שבאדם שרשה משם כי היא נלקחה משמרי האופנים והחיות שבמרכבה פני ארי'** [אריה]¹⁵ **ממנו נמשך חיות כל החיות.**

و نפיש حیوانی انسان نیز ریشه‌اش از همان جاست؛ زیرا از رسوبات اوفانیم (**אופנים**, Ofanim) و حیوت (**חיות**, Chayos) [موجودات زنده] در ارابه گرفته شده است: از چهره شیر، نیروی حیات (**חיות**, chayus) همه حیوانات وحشی (**חיות**) سرچشمه می‌گیرد؛

خود نפיש حیوانی از «رسوبات» اوفانیم و حیوت گرفته شده است؛ فرشتگانی که در رؤیای ارابه الهی حزقیال دیده شدند. واژه حیوت هم به این «موجودات زنده» و هم به حیوانات وحشی اشاره دارد؛ نیروی حیات آن‌ها **חיות** (chayus) است: از چهره شیر، نیروی حیات همه حیوانات وحشی سرچشمه می‌گیرد.

ومפני שור חיות הבהמות. ומפני נשר חיות העופות כו'. וכולם שרשם מעולם התהו שירדו בבריאה בשבה"כ [בשבירת הכלים].

از چهره گاو، نیروی حیات حیوانات اهلی؛ و از چهره عقاب، نیروی حیات پرندگان و جز آن. ریشه همه آن‌ها در عالم **תהו** است؛ [از آنجا] در جریان شکستن ظرفها به عالم آفرینش (**בריאה**, Beriah) فرود آمدند.

به همین ترتیب، چهره گاو به حیوانات اهلی حیات می‌بخشد و چهره عقاب به پرندگان. ریشه همه این‌ها در عالم **תהו** است و آن‌ها در جریان شکستن ظرفها به عالم آفریدگان، یعنی عالم **בריאה**، فرود آمدند.

7 והנה ענין עולם התהו הוא שלא היה התכללות מחמת רבוי אור ומיעוט כלים שהי' [שהיה] תגבורת האור

אکنون، ماهیت عالم آشوب (תהו, Tohu) این است که به سبب فراوانی نور و اندکی ظرفها، هیچ درهم آمیزی صفات (התכללות, hiskalelus) وجود نداشت؛ ازاین رو نور چیره می شد؛

تְהוּ (Tohu؛ آشوب) جهانی بود با نوری بسیار شدید و ظرفهایی اندک که توان گنجایش آن را نداشتند. چون نور بر ظرفها چیره می شد، هر صفت جداگانه می ایستاد و هیچ درهم آمیزی و امتزاجی با صفات دیگر رخ نمی داد.

כמו בלע בן בעור^{17, 16} ושם עירו דנהבה דין הבה דין גמור¹⁸ בלי התכללות לפי שהוא דין חזק.

همچون «بَلَع (بلع, Bela) پسرِ بَعُور (בעور, Beor)، و نام شهرش دین هَوا (دנהבה, Dinhavah) بود»: «دین هَوا» (דין הבה, din havah؛ «داوری کن!»)، داوری کامل و بی هیچ درهم آمیزی، زیرا داوری ای نیرومند است.

تورات پادشاهانی را برمی شمرد که پیش از آن که اسرائیل پادشاهی داشته باشد بر آدوم فرمانروایی کردند و این فهرست را با «بَلَع پسرِ بَعُور، و نام شهرش دین هَوا بود» آغاز می کند؛ کابالا این پادشاهان را صفات تְהו می داند. متن نام دین هَوا را به صورت «دین هَوا» می خواند، یعنی «داوری کن!»؛ داوری در صورتی ناب و بی آمیزش که برای درآمیختن با مهر بیش از اندازه نیرومند است.

8 וכן יובב¹⁹ חסד²⁰ כו' ולכן א"א להיות התכללות כו'. משא"כ שם מ"ה [שם מ"ה] בחי' בטול עולם התיקון

רבוי כלים ומיעוט האור ונעשה חלישות האור.

و نیز یوباب (יובב, Yovav)، مهر (חסד, Chesed)، و جز آن؛ ازاین رو هم شمولی متقابل (התכללות, hitkalelut) ممکن نیست و جز آن. اما در نام م"ה (Mah)، مرتبه خودنفی گری (ביטול, bittul)، یعنی عالم اصلاح (תיקון, Tikkun)، چنین نیست؛ ظرفها بسیارند و نور اندک؛ در نتیجه، نور ضعیف می شود.

یوباب، پادشاه بعدی آدوم، نمایانگر مهر است و آن نیز مطلق است؛ مهری چنان نامحدود که نمی تواند با قید و سخت گیری درآمیزد. عالم اصلاح، که با نام م"ה و خودنفی گری پیوند دارد، درست در نقطه مقابل آن است؛ ظرفهای بسیار و نور کمتر، به گونه ای که نور به اندازه ای ضعیف می شود که در ظرفها جای گیرد.

ולכן הגם שיש בו דין מ"מ אינו חזק כ"כ [כל כד] ויוכל להיות התכללות כו'.

بنابراین، هرچند در آن داوری هست، با این حال چندان نیرومند نیست و هم شمولی متقابل ممکن می شود و جز آن.

از آنجا که نور اصلاح تعدیل شده است، حتی داوری آن نیز چندان سخت گیرانه نیست و صفات می توانند در یکدیگر داخل شوند. در این صورت، مهر و داوری می توانند با هم عمل کنند، به جای آنکه یکدیگر را طرد کنند.

9 ונה"ב [ונפש הבהמית] **שרשה מתהו משא"כ נה"א** [נפש האלקית] **היא מבחי' תקון. ולכן היא המבררת כו'.**
ונה"ב [ונפש הבהמית] **כד אתכפיא היא הגבה למעלה כו'.**

נפיש حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) רیشه در توهو (תהו, Tohu) [آشفته‌گی] دارد، حال آنکه نפיש الهی (نפש האלקית, Nefesh Elohis) از مرتبهٔ تیکون (תקון, Tikun) [اصلاح و سامان‌یافتگی] است؛ ازاین‌رو، این نפיש الهی است که پالایش می‌کند و غیره. و نפיש حیوانی، هنگامی که به انقیاد درمی‌آید، بسیار بالا برده می‌شود و غیره.

نפיש حیوانی از توهو سرچشمه می‌گیرد و نפיש الهی از تیکون؛ ازاین‌رو، نפיש الهی با تعادل و خودنفی‌گری (ביטול, bittul) خود است که نפיש حیوانی را پالایش می‌کند. باین‌حال، هنگامی که **نפש הבהמית** به انقیاد درمی‌آید، بسیار بلندمرتبه می‌شود، زیرا ریشه‌اش در **תהו** بس بلند است.

וזהו צעק לבם²¹ דקאי על נה"ב [نפש הבהמית] **שהיא בחי' לב וצעקה היא העלאה ממטלמ"ע** [ممتטה למעלה]
בمأد.

این [معنای] «دلشان فریاد برآورد» است؛ این عبارت به **نפש הבהمیت** اشاره دارد، که مرتبهٔ دل است؛ و فریاد، عروجی از پایین به بالا با [نهایت شدت] (**مأد, meod**) است.

آیهٔ «دلشان فریاد برآورد» به‌گونه‌ای خوانده می‌شود که گویی دربارهٔ نפיש حیوانی سخن می‌گویید؛ متنی که آن را با دل یکی می‌داند. فریاد، عروجی از پایین به بالا با نهایت شدت است.

بخش 3 • 101-11

فریادِ دل و فتیله

10 וזו היא העלאה לבחי' המל' ארוממך למעלה מעלה עד הכתר כי הכל נעשה ממותרی מוחין בחי' שערות כו' כי לגבי א"ס ב"ה בעצמות אין לו שייכות וערך ויחוס עם בריאת העולמות.

و این، عروج مرتبهٔ فرمانروایی (ملכות, Malchus) است: «تو را برمی‌افرازم»، بالاتر و بالاتر، تا تاج (כתר, Keser). زیرا همه‌چیز از مازادِ قوای عقلانی (מוחין, mochin)، یعنی از مرتبهٔ موها و غیره، پدید آمده است؛ زیرا نسبت به بی‌نهایتِ مطلق (אין סוף, Ein Sof)، که متبارک است، در [ذاتِ او] هیچ پیوند، تناسب یا نسبتی با آفرینشِ عوالم وجود ندارد،

این فریاد، همان عروجِ **ملכות** است که عبارتِ «تو را برمی‌افرازم» وصف می‌کند و تا **כתר** بالا می‌رود. عوالم تنها از «مازادِ» **מוחין** الهی پدید آمده‌اند که به موها تشبیه شده‌اند؛ زیرا ذاتِ خودِ **ה'** هیچ پیوند، تناسب یا نسبتی با آفرینش ندارد.

אלא ע"י שערות מותר מוחין הארה בעלמא שאינו נוגע לעצמותו כמו אם יחתוך השער לא יכאב כו' רק שמקבל יניקה דרך שעה מצומצמת מאד ממותר מוחין כו'.

בלکه تنها از طریق موها، یعنی مازاد مוחין، پرتویی صرف که به ذات او نمی‌رسد – همان‌طور که بریدن مو دردی ایجاد نمی‌کند و غیره –؛ [آفرینش] تنها از مازاد مוחין، از راه مویی که بسیار محدود شده است، مایه می‌گیرد و غیره.

مو از مازاد می‌روید و بریدنش دردی ایجاد نمی‌کند؛ به شخص تعلق دارد، اما به حیات درونی او دست نمی‌زند. از این‌رو عوالم حیات خود را از راه «مویی» بسیار باریک می‌گیرند؛ پرتویی صرف که بر ذات ه' اثری نمی‌گذارد.

11 וכאשר ישנים האדם אל לבו שאין זה רק הארה בעלמא להיות ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע אי לזאת תגדל הצעקה בלב כו'. וזהו בחי' רצוא²² בחי' הפתילה.

و هنگامی که انسان به دل بگیرد که این فقط پرتویی ناچیز است، [که به کار می‌آید] تا نوری باشد که همه عوالم را پر می‌کند (ممלא כל עלמין، memalei kol almin) و نوری که همه عوالم را فرا می‌گیرد (סובב כל עלמין، sovev kol almin)، از این‌رو فریاد دل فزونی می‌گیرد، و الی آخر. و این مرتبه شتافتن به پیش (רצוא، ratzo) است؛ مرتبه فتيله.

وقتی انسان تأمل می‌کند که همه نور ه' که عوالم را پر می‌کند و آن‌ها را فرا می‌گیرد، فقط پرتویی کم‌فروغ از اوست، دلش فریاد برمی‌آورد تا از آن فراتر رود. این اشتیاق همان رצוא، یعنی شتافتن به سوی ه' است، و با فتيله چراغ تناسب دارد.

אך אם רץ לבך שוב לאחד^{23,24} המשכה מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה] בחי' חנוכה כי הפתילה היא כבה מהר וגם אינה מאירה כ"כ [כל כך] והיינו ע"י השמן.

اما «اگر دلت می‌شتابد، به سوی یگانه بازگرد»: فرودآوردنی از بالا به پایین، مرتبه חנוکا (Chanukah). زیرا فتيله زود خاموش می‌شود و چندان هم نمی‌تابد؛ و این از راه روغن است.

رצוא باید با بازگشت (שוב، shov) همراه شود: «اگر دلت می‌شتابد، به سوی یگانه بازگرد»؛ یعنی فرودآوردن نور از بالا به پایین، که مضمون حنوکاست. فتيله به‌تنهایی زود خاموش می‌شود و نور اندکی می‌دهد؛ این روغن است که به شعله امکان می‌دهد پایدار بماند و بتابد.

روغن: حکمت در تورا

12 וענין השמן הנה בכל הדברים יש שמן כו' כי יש חכמה דאצי' וחכמה דבריאה כו'

و اما مسئله روغن: در همه چیزها روغن هست و مانند آن؛ زیرا حکمت (חכמה, Chochmah) در عالم صدور (אצילות, Atzilus) و חכמה در عالم آفرینش (בריאה, Beriah) و مانند آن وجود دارد،

روغن نمادِ حכמה، یعنی حکمت است؛ حکمت در هر مرتبه از واقعیت حضور دارد: حכמה در אצילות، חכמה در בריאה و به همین ترتیب در مراتب پایین‌تر.

עד שנעשה חכמה דעשיה היא התורה שלפנינו המלובשת בגשמיות ויש תורה דבריאה שע"ז אמרו קיים אאע"ה [אברהם אבינו עליו השלום] את התורה עד שלא ניתנה^{25,26} דהיינו קודם התלבשותה בעוה"ז הגשמי.

تا آن‌که به חכמה در عالم عمل (עשיה, Asiyah) بدل می‌شود؛ همان توراتی که پیش روی ماست و در جسمانیت پوشیده شده است. و توراتی در بריאה هست که درباره آن گفتند: «ابراهیم (آברהם) پدرمان، درود بر او، پیش از آن‌که تورات داده شود، به تورات عمل کرد»؛ یعنی پیش از آن‌که در این جهان جسمانی پوشیده شود.

در پایین‌ترین مرتبه، حכמה در عשיה همان توراتی است که در اختیار ماست و در امور جسمانی پوشیده شده است. توراتی برتر، یعنی توراتِ بריאה، همان چیزی است که می‌شنا (משנה) با گفتن این‌که ابراهیم همه تورات را پیش از آن‌که داده شود به‌جا آورد، مراد می‌کند: او تورات را پیش از آن‌که در این جهان جسمانی پوشیده شود به‌جا آورد.

13 ולכן קיים מצות תפלין הגם שלא נכתב עדיין קדש לי כל בכור²⁷ שלא היה יצ"מ [יציאת מצרים] כלל.

ازاین‌رو، او فرمان الهی (מצות, mitzvah) תפלין (tefillin [دو جعبه چرمی حاوی آیات تورات]) را به‌جا آورد، هرچند «هر نخست‌زاده را برای من تقدیس کن» هنوز نوشته نشده بود، زیرا اصلاً خروج از مصر رخ نداده بود.

ابراهیم تفیلین را به‌جا آورد، با آنکه بخش‌های آن، که با «هر نخست‌زاده را برای من تقدیس کن» آغاز می‌شوند، خروج از مصر را یادآورند؛ خروجی که هنوز رخ نداده بود. او این فرمان را در مرتبه برترش به‌جا آورد، پیش از آنکه صورت جسمانی پیدا کند.

וכן מילה קיים ג"כ קודם שמל א"ע [את עצמו] בגשמיות כי ענין מילה היא הסרת הערלה שלא יהיה יניקת החיצונים וקיים אאע"ה [אברהם אבינו עליו השלום] מצוה זו למעלה שהסיר יניקת החיצוני [החיצונים] אך שלא היתה מצוה זו מלובשת בגשמיות מעשה המילה ממש וזהו עד שלא ניתנה

همچنین دربارهٔ ختنه: او آن را پیش از آنکه خود را به صورت جسمانی ختنه کند نیز به جا آورد. زیرا معنای ختنه برداشتن غُلفه است تا نیروهای بیرونی از آن تغذیه نکنند؛ و ابراهیم (آبراهم) پدرمان، علیه السلام، این **מצוה** را در مرتبه‌ای بالاتر به جا آورد؛ یعنی راه تغذیهٔ نیروهای بیرونی را بست. باین همه، این **מצوה** در پوشش جسمانی، یعنی در خودِ عملِ ختنه، درنیامده بود. و این [معنای] «پیش از آنکه داده شود» است.

او همچنین ختنه را پیش از آنکه خود را به صورت جسمانی ختنه کند به جا آورد. ختنه یعنی برداشتن غُلفه تا نیروهای بیرونی، یعنی نیروهای مخالفِ قداست، از آن تغذیه نکنند؛ ابراهیم این کار را نخست در بُعد روحانی انجام داد و تنها عملِ جسمانیِ ختنه باقی مانده بود. این معنای «پیش از آنکه داده شود» است.

ועיקר המשכת השמן הוא להיות המשכת ח"ע [חכמה עילאה] כי יש ח"ע [חכמה עילאה] וח"ת [וחכמה תתאה].
חכמה תתאה שנקלקה מן המדות.

و نکتهٔ اصلی فرودآوردنِ روغن، فرودآوردنِ **חכמה** برتر (حکمت برتر، Chochmah) است؛ زیرا **חכמה** برتر و **חכמה** فروتر وجود دارند. **חכמה** فروتر چیزی است که از صفاتِ عاطفی (مדות، middos) گرفته شده است.

روغنی که فرود آورده می‌شود، در درجهٔ نخست همان حکمتِ برتر است که از صفاتِ عاطفی فراتر می‌رود؛ برخلاف حکمتِ فروتر که از آن‌ها گرفته می‌شود.

14 וח"ע [וחכמה עילאה] **למעלה מן המדות דו"ר** [דחילו ורחימו] **רו"ד** [רחימו ودחילו] **יראה תתאה מיחודא תתאה**
במלי' משא"כ יראה עילאה בחכמה עלאה

و حکمتِ برتر (**חכמה**, Chochmah) فراتر از صفاتِ عاطفی (**مדות**, middos) است. هیبت و عشق، عشق و هیبت (**دחילו وרחימו**, dechilu u'rechimu: **רחימו ودחילו**, rechimu u'dechilu): هیبتِ فروتر از یگانگیِ فروتر (**יחודא תתאה**, yichuda tata'ah)، در فرمانروایی (**מלכות**, Malchus) است؛ اما هیبتِ برتر در حکمتِ برتر است.

عشق و هیبت به ترتیبی می‌آیند: هیبت و عشق، عشق و هیبت. هیبتِ فروتر از یگانگیِ فروتر سرچشمه می‌گیرد؛ از حضورِ ה' در جهان، در فرمانروایی. اما هیبتِ برتر در حکمتِ برتر است.

ושרשה מו"ס [מוחא סטימאה]²⁸ **שהיא מגבורה דעתיק שמשם נמשך השערות בבחי' י"ג ת"ד** [תיקוני דיקנא].
אבל מקורם ושרשם הוא במו"ס [במוחא סטימאה] **ולא אבא דאצי'.**

ו רישׁוֹ אֵן אַז מַגְזֵי פִנְהָן (מוחא סטימאה, Mocha Stima'ah) אַסְתִּי קֵה אַז צִיד וּ סְחִת־גִּירָה (גבורה, Gevurah) אַתִּיק (עתיק, Atik; [מַרְתְּבֵה דְרוֹנִי תַאֲחַ]) אַסְתִּי; מוּחָ אַז אַנְיָ בֵּה סוּרַת־סִיזְדֵּה אַרְאִישׁ רִישׁ (תיקוני דיקנא, tikkunei dikna) אַמְתַּדַּד מִי־יֵאבֵד. אַמָּה סֶרְחֶשְׁמֵה וּ רִישׁוֹ אֵנְהָ דִר מַגְזֵי פִנְהָן אַסְתִּי, נֵה [דִר] פֶּדֶר (אַבָּהּ, Abba; יַעֲנִי חֲכָמָה) אַלְמֵה סַדוּר (אַצִּילוּת, Atzilus).

הֵיבֵת בְּרִתֵּר רִישֵׁה דִר מַגְזֵי פִנְהָן דַּרְדֵּ; אֵינ מַגְזֵי אַז צִיד וּ סְחִת־גִּירָה אַתִּיק, מַרְתְּבֵה דְרוֹנִי תַאֲחַ (כֶּסֶר, Keser), סֶרְחֶשְׁמֵה מִי־גִירָה. אַז אַנְיָ «מוּחָ», יַעֲנִי סִיזְדֵּה אַרְאִישׁ רִישׁ, אַמְתַּדַּד מִי־יֵאבֵד וּ סֶרְחֶשְׁמֵה וּ רִישׁוֹ חֲקִיבִי אֵנְהָ הֵמִין מַגְזֵי פִנְהָן אַסְתִּי, נֵה פֶדֶר, יַעֲנִי חֲכָמָה אַלְמֵה סַדוּר. דִר לִיקוּתֵי תוֹרָה (לְקוּטֵי תוֹרָה), שִׁיר הַשִּׁירִים, אֶלְתֵּר רֵבֶה (אַדְמוּרֵי הַזִּקּוֹן) בֵּה אֵינ בִּנְד בַּזְמִי־גִרָדֵּ: הֵיבֵת בְּרִתֵּר, יוּדֵי נָם (י, yud), רִישֵׁה דִר מַגְזֵי פִנְהָן דַּרְדֵּ אַז צִיד וּ סְחִת־גִּירָה אַתִּיק אַסְתִּי.

15 והיינו בחי' חכמה שבכתר ע"פ קבלת מהרמ"ק [מהרבי משה קורדובירו]²⁹ **וע"פ קבלת האריז"ל** [האר"י זכרנו

לברכה] **היא הגבה למעלה במל' דא"ס**

אֵינ, מַרְתְּבֵה חֲכָמָה (חֲכָמָה, Chochmah) דִר תַּאֲחַ (כֶּסֶר, Keser) אַסְתִּי; בִּר פִּאִיֶּה צְבָלַי רִבִּי מוּשֵׁה קוֹרְדוּוִירֹ (רִבִּי מוּשֵׁה קוֹרְדוּוִירֹ) וּ בִר פִּאִיֶּה צְבָלַי אֲרִיזָל (הַאֲרִיזָל), אֵינ מַרְתְּבֵה בְּסִיפָר בַּלְאֲתֵר, דִר פֶּרְמַנְרוּאִי (מַלְכוּת, Malchus) בִּי־נְהַיִת־מָלָק (אֵין סוֹף, Ein Sof) קֶרַר דַּרְדֵּ.

אֵינ סֶרְחֶשְׁמֵה נֶהֱפַתֵּה הֵמֵן צִיזִי אַסְתִּי קֵה רִבִּי מוּשֵׁה קוֹרְדוּוִירֹ אֵן רַח חֲכָמָה דְרוֹנִי תַאֲחַ מִי־נָם; בִּר פִּאִיֶּה דִידְגָּה אֲרִיזָל, אֵינ סֶרְחֶשְׁמֵה אַז אֵן הֵם בַּלְאֲתֵר אַסְתִּי, דִר פֶּרְמַנְרוּאִי חוּד־בִּי־נְהַיִת־מָלָק. דִר לִיקוּתֵי תוֹרָה (לְקוּטֵי תוֹרָה), שִׁלַּח, אֶלְתֵּר רֵבֶה (אַדְמוּרֵי הַזִּקּוֹן) בֵּה אֵינ צִטְעָה בַּזְמִי־גִרָדֵּ וּ תוּצִיחַ מִי־דֵּהדֵּ קֵה אֵינ חֲכָמָה בְּרִתֵּר חֲתִי אַז גִּמְגֻמֵּה (גִּלְגֻלְתָּהּ, gulgalta [גִּמְגֻמֵּה]), יַעֲנִי תַאֲחַ אֲרִיחַ אֲנִיִּין (אַרִיחַ אֲנִיִּין, Arich Anpin [צֶהֱרֵה דְרַאֲז]), נִיז בַּלְאֲתֵר אַסְתִּי.

ומקור זה נמשך בתורה שלפנינו בגשמיות נתב"ס [נתנה בסיני] **דייקא אשר אנכי מצוך הוא בהיום לעשותם**³⁰ **דייקא משא"כ למעלה היא דרך השתלשלות מעילה לעלול בכמה רבבות מדרגות.**

ו אֵינ סֶרְחֶשְׁמֵה בִּהְיוֹר מִשְׁחָשׁ בֵּה תוֹרַת־פִּישׁ רוּי מָה, דִר סוּרַת־מַדִּי־אֵשׁ קֵה דִר סִינָה דַּדֵּה שִׁד, קִשִּׁידֵּה מִי־שׁוּד: «אֲנִיֶּה מִן בֵּה תוּ פֶּרְמַן מִי־דֵּהדֵּ» דִר «אַמְרוּז, תַּא אֵנְהָ רַח אַנְיָם דֵּהיִד» אַסְתִּי, בִּהְיוֹר מִשְׁחָשׁ. אַמָּה דִר בַּלָּה, אֵינ אִמֵּר אַז רַח־זִנְיִירֶה נְזוּל עוֹאֵל (הַשְׁתַּלְשְׁלוּת, hishtalshelus), אַז עֶלְת בֵּה מַעְלוּל וּ אַז מִיָּאִן בְּסִיפָרִי דֵּהָהּ מַרְתְּבֵה, סוּרַת מִי־גִירָדֵּ.

הֵמִין סֶרְחֶשְׁמֵה וְאַלָּה בִּה תוֹרַת־גִּסְמָנִי־אֵי קֵה דִר סִינָה דַּדֵּה שִׁד קִשִּׁידֵּה מִי־שׁוּד; צִנָּן־קֵה דִר אִיֶּה «אֲנִיֶּה אַמְרוּז בִּה תוּ פֶּרְמַן מִי־דֵּהדֵּ, תַּא אַנְיָם־שָׁחַן דֵּה», וַאֲזֵה «אַמְרוּז» מִשְׁחָשׁ בֵּה אַנְיָם מִצְוֹת (mitzvos) דִר אֵינ גִּיחָן אִשָּׁרֵה דַּרְדֵּ. אַמָּה דִר בַּלָּה, דִר מַקְבֵּל, נוֹר גָּמ־בֵּה־גָם וּ אַז רַח־שָׁמַר־בִּי־שָׁמַרִי אַז מַרְאֵת־עֶלְת וּ מַעְלוּל פֶּרּוּד מִי־אִידֵּ.

וא"כ רחוקה היא מאד בחי' מל' מבחי' מו"ס [מוחא סתימאה] חכמה שבכתר. אבל בעשיה גשמיות נמשך
שלא כדרך ההשתלשלות:

پس مرتبة فرمانروایی بسیار از مرتبة مخا ستيما (مو"ס, Mocha Stima'ah [عقل نهفته]), یعنی حکمت درون تاج، دور است.
اما به عالم عمل (عשיה, Asiyah) در صورت مادی اش، این سرچشمه نه به شیوة زنجیره نزول کشیده می شود:

در زنجیره نزول، فرمانروایی بسیار از مخا ستيما، یعنی حکمت درون تاج، دور است. با این همه، در عالم عمل جسمانی، از راه مציوت
جسمانی تورات، آن سرچشمه برتر مستقیماً و بی آنکه از زنجیره بگذرد به پایین کشیده می شود.

بخش 5 • 16-19

کوزه مهرشده و نام دوگانه

16 וזהו ענין נס דחנוכה שטמאו היונים כל השמנים³¹ כי הם מבחי' חכמה דקליפה. כי בבל נק' רישא
דדהבא³² ופרס ומדי ב' זרועות כו' ולא נשאר אלא פך א' בחותמו של כה"ג [כהן גדול].³³

و این است معنای معجزه حنوکا (חנוכה, Chanukah): یونانیان همه روغن ها را ناپاک ساختند، زیرا یونانیان از مرتبة حکمت
(حכמה, Chochmah) پوخته (קליפה, kelipah) هستند. زیرا بابل «سر طلا» نامیده می شود، و فارس و ماد دو بازو هستند
و الی آخر. و جز یک کوزه [روغن]، با مهر کاهن اعظم، باقی نماند.

معجزه حنوکا با این الگو سازگار است: یونانیان، که نمایانگر حکمت پوخته، یعنی خرد نیروهای مخالف قدوسیت، هستند، همه روغن ها را که
نماد حکمت مقدس است ناپاک ساختند. در کتاب دانیال، بابل در رؤیای پادشاهی ها «سر طلا» است، و متن از فارس و ماد به عنوان بازو
یاد می کند؛ تنها یک کوزه روغن که با مهر کاهن اعظم مهر شده بود، پاک ماند. نسخه ای پیشین از این تعلیم (Maamarei Admur
HaZaken 5568)، که در یادداشت Kehot به آن استناد شده، توضیح می دهد که بابل در آن زمان «سر»، یعنی تاج (Kesor, כתר)
پوخته، بود.

חותם הוא יסוד³⁴ וכה"ג [וכהן גדול] הוא כהנא רבא רב חסד שהוא בי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] דיקנא דכהנא
רבא.

مهر، بنیاد (یسود, Yesod) است؛ و کاهن اعظم همان «کاهن بزرگ» (כהنא رבא, Kahana Rabba)، «سرشار از مهر» (חסد,
Chesed؛ رב حסד, rav chesed) است، که در سیزده سامان ریش (ת"ד, tikkunei dikna) – ریش کاهن بزرگ – قرار دارد.

مهر نماد بنیاد، یکی از مراتب تجلی است که پیوند می دهد و انتقال می دهد. کاهن اعظم همان «کاهن بزرگ» [زهر (כהنא رבא, Kahana
Rabba) است، و «بزرگ» (rabba) با عبارت «سرشار از مهر» (rav chesed) هم آواست: ریش او، با سیزده سامان خود، با سیزده صفت
رحمت یکی دانسته می شود.

וכהנא רבא המקור הוא מו"ס [מוחא סתימאה] ³⁵ הנ"ל.

و سرچشمه کاهن بزرگ، مغز پنهان (مو"ס, Mocha Stima'ah) است که پیش تر یاد شد.

سرچشمه این «کاهن بزرگ»، مغز پنهان (مو"ס, Mocha Stima'ah) است که پیش تر توصیف شد.

וזهو ענין הוי' אל רחום וחנון ³⁶ כו' שלחיות אל רחום וחנון כו' שהן הי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא]

שראשיתם היא מבחי' אל צ"ל המשכה מבחי' הוי' הוי' ב' פאות כו'. שהוא המקור הנמשך ממ"ס [مموחא ستيماها] כו'.

و این است معنای «نام چهارحرفی (ה', Havayah)، ה', إل (أل, Kel)، رحيم و حنون» و الی آخر: برای آنکه «إل، رحيم و حنون» و الی آخر تحقق یابند - یعنی سیزده سامان ریش، که آغازشان از مرتبه «إل» است - باید فیضی از مرتبه «ה', ה'»، یعنی دو پئوت (פיאות, pe'os؛ گیسوان کنار سر) و الی آخر، فرود آورده شود؛ و آن سرچشمه‌ای است که از مغز پنهان (مو"ס, Mocha Stima'ah) امتداد می‌یابد و الی آخر.

از همین روست که در تورات، صفت‌های رحمت، «إل، رحيم و حنون»، با «ה', ה'» پیش می‌آیند. سیزده صفت با نام إل آغاز می‌شوند؛ برای آنکه پدید آیند، نخست باید فیضی از «ה', ה'» دوگانه جاری شود. این دو نام با دو پئوت متناظرند، و آن فیض از مغز پنهان (مو"ס) می‌آید.

17 והנה בתורה כתיב הוי' והוי' ופסיק טעמא בגוייהו.

اکنون، در تورات نوشته شده است: «ה', ה'» و نغمه‌گذاری تلاوت میان آن دو فاصله می‌اندازد.

در عبارت تورات، «ה', ה'»، که در آغاز سیزده صفت آمده است، نغمه‌گذاری تلاوت میان دو نام مکئی (פסיק, pesik) می‌گذارد.

ובנביאים כתיב כי אתה נרי ³⁷ הוי' והוי' יגיה חשכי. ³⁸ הוי' והוי' בתוס' [בתוספת] וי"ו המחבר ואינו פסיק כו'.

و در انبیا نوشته شده است: «زیرا تو چراغ من هستی، ه'، و ه' تاریکی‌ام را روشن می‌کند؛ «ה' و ه'»، با افزوده شدن حرف پیونددهنده و"ו (vav)، و میان آن‌ها مکئی نیست، و الی آخر.

آیه انبیا که این گفتار (مأמר) بر آن بنا شده نیز نام را دو بار می‌آورد: «زیرا تو چراغ من هستی، ه'، و ه' تاریکی‌ام را روشن می‌کند؛ اما در آنجا نام دوم با حرف و، «و»، به نام نخست پیوسته است و مکئی در میان نیست. در لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، حکת، آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) قاعده ایدرا (אידרא, Idra) را نقل می‌کند که هرگاه ه' دو بار در یک آیه ظاهر شود، نخستین نام در صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) و نام دوم در עתיק (Atik) است؛ و به همین آیه ارجاع می‌دهد.

הענין הוא כי הנה כתיב חנון ורחום³⁹ ה'. וכתוב ה' רחום וחנון.⁴⁰ שיש ב' הויות א' בז"א להיות עולמות הברואים כו'. והא' בא"א להיות חנון ורחום.

תوضیح چنین است: نوشته شده است: «مهربان و رحیم است ה'»، و نیز نوشته شده است: «ה', رحیم و مهربان است». زیرا دو [مرتبه از] ה' وجود دارد: یکی در ז"א / זעיר אנפין, تا عوالم آفریدگان پدید آیند و الی آخر؛ و دیگری در א"א (Arich Anpin), تا «مهربان و رحیم» باشد.

برای توضیح تفاوت، متن دو آیه را می‌آورد که همان واژه‌ها را به ترتیب معکوس دارند: «مهربان و رحیم است ה'» و «ה', رحیم و مهربان است». این آیات بازتاب دو مرتبه از ה' هستند: یکی در ז"א / זעיר אנפין, که عوالم آفریده از آن پدید می‌آیند، و دیگری در א"א (Arich Anpin), سرچشمه خود مهربانی و رحمت.

18 והנה ה' רחום وחנון⁴¹ הוא בא"א המשכת הוי' דא"א ב' פאות כו'. להמשיך י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] בז"א

اکنون، «ה', مهربان و بخشاینده» در چهره دراز (אריך אנפין, Arich Anpin) قرار دارد: فرودآمدن ה' אריך אנפין, دو פאות (pe'os) و جز آن، برای فرودآوردن سیزده صورت‌بندی ریش (תיקוני دיקנא, tikkunei dikna) به صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin)؛

«ה', مهربان و بخشاینده»، که نام در آغاز آن آمده، אריך אנפין را وصف می‌کند: ה' آن، همراه دو פאות, فرود می‌آید تا سیزده تיקونی دיקנא را به ז"א / זעיר אנפין وارد کند.

آبل حנון وרחום⁴² ה' היינו המשכת חנון وרחום י"ג ת"ד [תיקוני دיקנא] בז"א להיות הז"א בשם הוי' כו'.

اما «بخشاینده و مهربان، ه' است» به این معناست که «بخشاینده و مهربان» - یعنی سیزده صورت‌بندی ریش - به درون ז"א / زعير انپين فرود آورده شوند، تا ז"א / زعير انپين حامل نام ه' باشد، و غیره.

«بخشاینده و مهربان، ه' است»، که نام در پایان آن آمده، نتیجه را وصف می‌کند: سیزده صفت بخشندگی و رحمت به درون ז"א / زعير انپين فرود آورده می‌شوند تا خود ز"א / زعير انپين بتواند نام ه' را بر خود داشته باشد.

19 וזהו כי אתה נרי⁴³ ה' היינו הוי' דז"א שהוא בבחי' השתלשלו' [השתלשלות] מי"ג ת"ד [תיקוני دיקנא] והוא

נגד דורות הראשונים שהיתה נשמתם בעצם במעלה עליונה.

و این معنای «زیرا تو چراغ منی، نام چهارحرفی (ה', Havayah)» است: یعنی نام چهارحرفی صفات عاطفی (ז"א / זעير انپين, Z'eir Anpin) که در مرتبه زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus), از سیزده ת"ד (tikkunei dikna)؛ تیکونیم‌های ریش) قرار دارد. و این با نسل‌های نخستین متناظر است؛ نسل‌هایی که نفوسشان در ذات خود در مرتبه‌ای والا بودند.

نیمه نخست آیه، «زیرا تو چراغ منی، ه'»، به ה' ז"א اشاره دارد؛ این ه' نور خود را گام‌به‌گام از سیزده ת"ד می‌گیرد. این امر با نسل‌های نخستین متناظر است که نفوسشان خود در مرتبه‌ای والا بودند.

משא"כ והוי' יגיה חשכי.⁴⁴ חשכי עקבות משיח⁴⁵ נמשך משם הוי' דא"א שלא כדרך השתלשלות וצ"ל וי"ו החבור להמשיך ממקום עליון כזה.

اما در مورد «و ה' تاریکی ام را روشن می کند» چنین نیست: زیرا «تاریکی من» [دوران] گام های **مشیح** (Moshiach) است و [نور] از **ה' אריך אנפין** (א"א, Arich Anpin) فرود می آید، نه از **راه השתלשלות**؛ و باید **واو** پیوند (וי"ו החבור, vav hachibur) باشد تا از جایگاهی چنین والا [نور] فرود آورده شود.

«و ה' تاریکی ام را روشن می کند» به تاریکی زمان پیش از **مשיח**، یعنی «گام های **مشیح**»، اشاره دارد. نورش از **ה' א"א** می آید، بیرون از زنجیره معمول نزول؛ و **واو** پیوند لازم است تا نور از چنین جایگاه بلندی فرود آید.

بخش 6 • 201-22

صدقه، روغن و دو نور

20 והיינו ע"י צדקה וכמאמר רז"ל [רבوتינו זכרונם לברכה] אין ישראל נגאלין אלא בצדקה.⁴⁶

و این از **راه بخشش خیرخواهانه** (**צדקה**, tzedakah) است؛ چنان که حکیمان ما، یادشان به برکت باد، گفته اند: «اسرائیل جز به واسطه **צדקה** رهایی نمی یابد.»

نور آریخ آنهین از **راه بخشش خیرخواهانه** فرود آورده می شود؛ چنان که حکیمان آموختند که رهایی تنها از **راه بخشش خیرخواهانه** می آید.

כי על צדקה נאמר זורע צדקות⁴⁷ שהיא בבחי' זריעה כמו הגרעין הנזרע בארץ שמצמיח הרבה מחמת כח הצומח אשר בארץ שהיא בהעלם ויש בו בחי' א"ס להצמיח עד אין קץ.⁴⁸

زیرا درباره **צדקה** گفته شده است: «او **צדקות** می کارد»؛ زیرا این کار به شیوه کاشتن است، مانند دانه ای که در زمین کاشته می شود و به سبب نیروی رویش نهفته در زمین، محصولی بسیار می دهد؛ نیرویی که در نهان است و جنبه ای از بی نهایت مطلق (**אין סוף**, Ein Sof) در آن هست، تا [چیزها] را بی پایان برویاند.

دعای برکت صبحگاهی یوتیر اور (**יוצר اور**, Yotzer Or) پیش از **שמاع** (**שמע**, Shema)، **ה'** را «آن که **צدקות** می کارد» می خواند، زیرا بخشش خیرخواهانه همچون کاشتن عمل می کند. دانه ای که در زمین کاشته می شود، بسیار بیش از خود دانه به بار می آورد؛ زیرا زمین نیرویی پنهان برای رویاندن دارد که از جهتی بی نهایت است: می تواند بی پایان محصول دهد. 20 (**אגרת הקודש**, Iggeres HaKodesh)، که در یادداشت Kehot به آن استناد شده، توضیح می دهد که این نیرو از نور بی پایان (**اور אין סוף**, Or Ein Sof) می آید که در پایین ترین نقطه عالم عمل (**עשיה**, Asiyah) می درخشد.

כך הצדקה היא בבחי' זריעה שיש בה בחי' כח א"ס בהעלם שהוא מבחי' א"א סתימא דכל סתימין.⁴⁹

همچنین، **צדקה** به شیوه کاشتن است و در آن، جنبه‌ای از نیروی بی‌نهایت مطلق، به صورت پنهان، وجود دارد؛ نیرویی که از مرتبه آریخ آنپین (**اریخ آنپین**, Arich Anpin؛ «چهره دراز»)، «پنهان‌ترین همه پنهان‌ها»، است.

بخشش خیرخواهانه نیز نیرویی پنهان از بی‌نهایت را در خود دارد. این نیرو از آریخ آنپین می‌آید که «پنهان‌ترین همه پنهان‌ها» نامیده می‌شود.

21 ועי"ז מתרבה גלוי אור א"ס עצמו שהי' [שהיה] בהעלם במ"ס [במוחא סתימאה] קודם שירד לימשך בי"ג ת"ד

[תיקוני דיקנא] **וזה הי' [היה] ג"כ בחנוכה שטמאו כל השמנים למטה**

و از این طریق، ظهور خود نور بی‌پایان (**اور این سوف**, Or Ein Sof) فزونی می‌یابد؛ نوری که پیش از آن که فرود آید تا در سیزده پیکربندی ریش (**ی"ג تیکونی دیکنא**, tikkunei dikna) کشیده شود، در مغز پنهان (**موحא סתימאה**, Mocha Stima'ah) نهفته بود. این امر در حنوکا نیز [چنین] بود: همه روغن‌ها را در پایین ناپاک کرده بودند،

از طریق بخشش خیریه (**צדקה**, tzedakah)، ظهور خود نور بی‌پایان فزونی می‌یابد؛ نوری که پیش از آن که در سیزده پیکربندی ریش فرود آورده شود، در **موحא סתימאה** نهفته بود. حنوکا همین الگو را نیز نشان می‌دهد، زیرا همه روغن‌های پایین ناپاک شده بودند.

ולא היה אפשר להמשיך כ"א ע"י הפך של שמן שבחותמו של כה"ג [כהן גדול]⁵⁰ כהנא רבא הנ"ל.

و امکان کشاندن نور به پایین جز از طریق کوزه روغنی که **مُهر کاهن اعظم**، همان «کاهن بزرگ»ی که پیش‌تر یاد شد، بر آن بود، وجود نداشت.

نور فقط از طریق آن کوزه یگانه‌ای که **مُهر کاهن اعظم** بر آن بود، به پایین کشیده می‌شد؛ همان «کاهن بزرگ»ی که سرچشمه‌اش، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد، **موحא סתימאה** است.

וענין השמן הוא ההעלם שהרי השמן נבלע בפתילה. ומשם מאיר ביתר שאת כאשר השמן נמשך אחר הפתילה.

و معنای روغن، نهان بودن است، زیرا روغن در فتیله جذب می‌شود؛ و از همان‌جا، هنگامی که روغن در پی فتیله کشیده می‌شود، نور با شدتی بیشتر می‌تابد.

روغن نماد نهان بودن است: در فتیله جذب می‌شود و دیده نمی‌شود. بالاین‌حال، از همان جای نهان است که سبب می‌شود شعله هرچه درخشان‌تر بتابد، زیرا روغن در پی فتیله بالا کشیده می‌شود.

22 והנה ע"י בחי' השמן והפתילה נעשה ב' גווני אור⁵¹ נהורא תכלא ע"י הפתילה שהוא רק שיהא האור

נאחז אבל אינו מאיר כ"כ [כל כך] אלא ע"י השמן שהוא המאיר אור צח ובהיר.⁵² נהורא חיורא

אکنون، به واسطه جنبه روغن و فتيله، دو رنگ نور پديد می آيد: نور آبی (nehora techela، نهورא תכלא) به واسطه فتيله، که تنها نور را بر فتيله پابرجا نگه می دارد، اما چندان نمی درخشد؛ بلکه [می درخشد] به واسطه روغن، که با نوری زلال و روشن می تابد: نور سفيد (nehora chivra، نهورא חיורא).

شعله چراغ دو رنگ دارد. نور آبی را فتيله پديد می آورد؛ فتيله تنها شعله را پابرجا نگه می دارد و نور اندکی می دهد؛ بلکه روغن است که نور پاک و روشن، یعنی نور سفيد، را پديد می آورد. در ليکوتی تורה (לקוטי תורה)، در שלאخ (שלאخ)، آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) به این بخش بازمی گردد و دليل آن را بیان می کند: روغن، حکمت برتر (Chochmah، חכמה)، یعنی تורה است؛ حال آن که نور آبی از سوختن فتيله پديد می آید.

דהיינו שיהא בגלוי לנוכח כאילו רואה ולא בדמיונות במחשבה לבדה שנק' העלם ולא גלוי כדמותנו⁵³ כו'.

یعنی آشکار و در برابر چشم باشد، چنان که گویی انسان می بیند، و نه در خیال پردازی ها (dimyonos، דמיונות) که تنها در اندیشه اند و نهان بودن نامیده می شوند، نه آشکاری: «به شباهت ما» (kidmuseinu، כדמותנו) و جز آن.

نور سفيد نشان دهنده آشکاری بی واسطه و مستقیم است، چنان که گویی انسان حقیقت الهی را رویاروی خود می بیند، نه آن که صرفاً آن را در اندیشه تصور کند؛ چنین تصویری را متن نهان بودن می نامد. عبارت «به شباهت ما» (כדמותנו)، از آیه آفرینش انسان، با واژه دמיונות («خیال پردازی ها») ریشه مشترک (d-m-h) د-מ-ה دارد.

بخش 7 • 231-24

دو عشق میان دو هیبت

23 וענין ב' נהורין נהורא תכלא ונהורא חיורא הן ב"פ [ב' פעמים] רחימו שבאמצע ב"פ [ב' פעמים] דחילו כי

יו"ד דחילו וה"א רחימו והוי"ו רחימו והה' דחילו.

و دو نور، نور آبی و نور سفيد، همان دو [بار ذکر] «عشق» (רחימו، rechimu) هستند که در میان دو [بار ذکر] «هیبت» (دחילו، dechilu) قرار دارند؛ زیرا حرف یود (יו"ד، yud) هیبت است، حرف هی (ה"א، hei) عشق است، حرف واو (וי"ו، vav) عشق است و حرف هی [پایانی] (ה"א) هیبت است.

این دو نور با عشق و هیبت در چهار حرف نام چهارحرفی (ה', Havayah) متناظرند: یود هیبت است، هی نخست عشق است، واو عشق است و هی پایانی هیبت. پس دو عشق در میان قرار دارند و دو گونه هیبت آن ها را دربر گرفته است.

והענין כי יש יראה עלילה בחמה בחי' בטול ממש. משא"כ יראה תתאה בחי' פחד במלכות שלא למרוד במלך זעות מחיל כסא.

توضیح آن است که هیبت برتری در حکمت (חכמה, Chochmah) وجود دارد؛ مرتبة خودنفي گری (بیטول, bittul) واقعی. اما هیبت فروتر چنین نیست؛ آن مرتبة ترس در فرمانروایی (ملכות, Malchus) است: بیم از شورش علیه پادشاه، و لرزیدن از هراس تخت.

هیبت برتر در حکمت، خودنفي گری کامل در پیشگاه ה' است. اما هیبت فروتر در فرمانروایی، ترس یک رعیت از شورش علیه پادشاه است؛ مانند لرزیدن از هراس تخت.

24 وכולם משמיעים ביראה ופחד כו'. והיא פחד מבחי' חיצונית. אבל יראה עלאה היא בחי' בטול ממש מאחר שאין עוד מלבדו.⁵⁴

و «همگی با هیبت و ترس اعلام می کنند»، و غیره. این ترس از بُعد بیرونی (حיצוניות, chitzoniyyus) است. اما هیبت برتر، مرتبة خودنفي گری واقعی (بیטول, bittul) است، زیرا «هیچ چیز جز او نیست».

آنان که پیش تخت هستند، «همگی با هیبت و ترس اعلام می کنند»: این همان ترس فروتر و بیرونی است. هیبت برتر، خودنفي گری کامل است، زیرا «هیچ چیز جز او نیست».

وهוא ענין תפלת י"ח כריעות והשתחוואות המשכת הבטול. ושני פעמים רחימו היינו ה' עלאה בינה היא אהבה בתענוגים⁵⁵

و این، موضوع نماز هجده گانه (تفלת י"ח, Shemoneh Esreh) است؛ خم شدن ها و سجده ها، فرود آوردن خودنفي گری است. و دو [بار ذکر] «عشق» عبارت اند از: حرف هی برتر (ה', hei)، فهم (בינה, Binah)، که «عشق در لذت ها» است،

خم شدن و سجده در نماز هجده گانه این خودنفي گری را به درون انسان فرود می آورد. از میان دو عشق، عشق برتر به هی نخست، فهم (בינה, Binah)، تعلق دارد و «عشق در لذت ها» نامیده می شود؛ عبارتی برگرفته از سرود سرودها.

وهיא אהבה הבאה למעלה ורחימו בוי"ו הוא ז"א⁵⁶ אהבה שע"י ההתבוננות נפש המשכלת ממטה למעלה וזהו ואהבת⁵⁷ ב"פ [ב' פעמים] אור⁵⁸ כו' וד"ל [ודי למבין]:

و این عشقی است که از بالا می آید؛ و «عشق» در حرف واو (וי"ו, vav)، صفات عاطفی (ז"א, Z'eir Anpin) است؛ عشقی که [از راه] تأمل نفس اندیشنده، از پایین به بالا [می آید]. و این است [دلیل آن که] «V'ahavta» (ואהבת, V'ahavta)؛ «و دوست بداری» [از نظر عددی] دو برابر «اور» (اور, or)؛ نور است، و غیره. و همین برای فهم کافی است.

این عشق برتر از بالا می آید، حال آن که عشق فروتر، در حرف واو و در زعیر آن بین، از تأمل ذهن زاده می شود و از پایین به بالا برمی آید. واژه V'ahavta، «و دوست بداری»، ارزش عددی ۴۱۴ دارد؛ یعنی دو برابر or، «نور» (۲۰۷): این دو عشق، همان دو نورند.

در کار بندگی

اندیشیدن به این که هر آنچه از الوهیت آشکار است در برابر خود **ה'** چیزی جز پرتوی نیست، باید دل را – حتی نفس حیوانی را – به فریاد و صعود وادارد. اما این شتاب رو به بالا باید بازگردد و از راه تورا و **מצוות** جسمانی، و بیش از همه از راه **צדקה**، که نیرویی پنهان و بی نهایت در خود دارد، به زندگی پایین کشیده شود. خم شدن در نماز هجده گانه (**שמונה עשרה**, Shemoneh Esreh) خودنفی گری هیبت برتر (**یرאה عیلاها**, yirah ila'ah) را به پایین می کشد.

پرسش هایی برای گفت وگو

1. چرا رام کردنِ نفس حیوانی آن را تا این اندازه بالا می برد، با آن که ریشه اش در **תהו**، جهانی که ظرف هایش شکستند، است؟
2. فتیله به شعله چه می دهد و روغن چه می دهد؟ این دو چگونه با **רצוא** و **שוב** متناظرند؟
3. ابراهیم چگونه پیش از داده شدنِ تورا می توانست تفیلین (جعبه های چرمی تورا که هنگام دعا بسته می شوند) و ختنه را رعایت کند، و هنگام داده شدنِ تورا در سینا چه چیزی تغییر کرد؟
4. چرا تاریک ترین زمان، یعنی گام های **משיח**، باید از سرچشمه ای والاتر از نسل های نخستین بلندمرتبه نور بگیرد؟
5. **צדקה** از چه جهت همچون دانه ای است که در خاک کاشته می شود؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 ביאור על פסוק

یادداشت می‌گوید شرحی مفصل بر این آیه در آن‌جا آمده است؛ ظاهراً از میتلر ربه (آدمو"ר האמצעי).

یادداشت کھوت

בתקס"ח כרך ב ע' תרנ, נמצא ביאור ארוך וכנראה הוא לכ"ק אדה"א.

2 כי אתה נרי

در سرودی که داوود (דוד) در روزی سرود که ה' او را از همه دشمنانش و از شائول (שאול) نجات داد، می‌گوید: «زیرا تو چراغ منی، ای ה', نام چهارحرفی (ה', Havayah), و ה' تاریکی‌ام را روشن می‌کند؛ تمام این מאמר (maamar) این آیه و دو بار ذکر شدن نام را توضیح می‌دهد. (زمینه: تنخ اشتاین‌سالتز)

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אֶתָּה יְיָרִי ה' וְה' יְגִיהֶם הָשִׁכִּי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 בארוממך

مزمور ستایش داوود (דוד) با این سخن آغاز می‌شود: «تو را برمی‌افزایم، ای ה', پادشاه من، و نامت را تا ابد مبارک می‌خوانم»؛ در اینجا آشکارا سراینده مزمور ה' را می‌ستاید. **مאמר** (maamar) پیشین (تורה اور) می‌کنس، «زیرا تو چراغ منی» این خطاب به ה' به‌عنوان پادشاه را به دو شیوه خواند: از یک سو، به‌منزله فرود آوردن رفعت او، و از سوی دیگر، به‌منزله بالا بردن فرمانروایی (ملכות, Malchus). (زمینه: تنخ اشتاین‌سالتز)

Psalms 145:1 תהילים קמ"ה:א'

תְּהַלֵּה לְדָוִד אֲרֹמֶמְךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאֶבְרַכְּךָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

praise; of David. I will extol Thee, my G-d, O [A Psalm of] King; And I will bless Thy name for ever and ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 הא' מלמעלמ"ט

در گفتارهای تسماح تسدک (הצמח צדק) برای یوم کپور (יום הכיפורים, Yom Kippur), برای این تفسیر نخست، که در آن تعالی بالا به پایین کشیده می‌شود، نظیری ذکر شده است.

یادداشت کھوت

ראה אורח"ת דרושים ליוהכ"פ ע' א'תקפ"ט.

5 שו"ה הרוממות — שהוא לבדו יחיד ומיוחד

תניא (תניא, Tanya) وحدת قدוים متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) را توضیح می‌دهد؛ او «یگانه و یکتا» خوانده می‌شود و درست همان‌گونه که پیش از آفرینش جهان تنها بود، تنهاست؛ عوالم هیچ تغییری در وحدت او پدید نمی‌آورند. مقصود این‌جا از «او» به‌تنهایی یگانه و یکتاست» همین است.

Tanya, Likkutei Amarim 20:2-3 תניא, חלק ראשון; ליקוטי

אמרים כ"ב:ב-ג'

וּלְבָאָר הַיִּטֵּב עֲנֵן זֶה, צָרִיךְ לְהַזְכִּיר תְּחִלָּה בְּקִצְרָה עֲנֵן וּמֵהוּת אֲחֻזּוֹתוֹ שֶׁל הַקּוֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁנֹקְרָא "יְחִיד וּמְיֻחָד", "וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא לְבָדוֹ הוּא", כְּמוֹ שֶׁהָיָה קוֹדֶם שְׁנֹבְרָא הָעוֹלָם מִמֶּשׁ, וְכְמוֹ שְׁאוּמְרִים:

"אֵתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, אֵתָּה הוּא מְשַׁנְבְּרָא כו"ו, פִּירוּשׁ – "הוּא" מִמֶּשׁ בְּלִי שׁוּם שִׁינוּי, כְּדֻקְתִּיב: "אֲנִי ה' לֹא שִׁנִּיתִי". כִּי, עוֹלָם הָזֶה וְכוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים – אֵינָם פּוֹעֲלִים שׁוּם שִׁינוּי בְּאַחֲזוֹתוֹ יְתִבְרַךְ בְּהִבְרָאָם מֵאִין לִישׁ. שְׁכֻמוֹ שֶׁהָיָה ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

וכ"ה גם לקמן נה, ב. וראה תניא פ"כ (כו, א). אגה"ק סי' כ (קל, ב) הלשון "יחיד ומיוחד".

بند 2

6 ובכהאריז"ל כ'

این تعلیم در آنجا به نام עץ חיים نقل شده است؛ یادداشت مشخص می‌کند که مقصود Sha'ar 1, Anaf 2 است.

یادداشت کھوت

בתקס"ח ע' תרנ כ' בשם הע"ח, והוא שער א' ענף ב'. וראה בלקו"ת הוספות לויקרא בארובה.

7 צמצום ומקום חלל

آریزال (האריז"ל) نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) را چنین وصف می‌کند که سراسر هستی را پر می‌کند؛ تا آن‌گاه که او خواست بیافریند، نور منقبض شد و فضایی خالی برای عوالم بر جای گذاشت. متن این مطلب را نقل می‌کند تا نشان دهد که عوالم نمی‌توانند از بی‌نهایت مطلق (اין سوف, Ein Sof), چنان‌که هست، پدید آیند.

Sefer Etz Chaim 1:3-4 עץ חיים א':ג-ד'

... על הכלים מבחין וגם הם מבחין روح והכל הוא בדרך יושר עשוי כמראה אדם הג"ל ועד"ז בכל העולמות הנמצלים והנבראים והיצורים והנעשים אשר נתקנו תוך המקום החלל והאוויר הפנוי כנ"ל כי במקום הזה נתהוו כל העולמות כולם אין דבר חוצה לו ואור א"ס מקיף וסובב עליהם ומאיר לכל העולמות אשר בתוך המקום הזה מכל צדדיהם בהשוואה א'. מלבד מה שמאיר בהם עיקר הארה האמיתית גדולה וממשית דרך קו המתפשט ממנו ونמשך בתוך כל העולמות האלו כנ"ל וכל עולם ועולם מהם וכל פרט ופרט שבכל עולם ועולם יש בו ב' ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

8 שרגליה יורדות

کتاب Proverbs از زین بیگانه برحذر می‌دارد؛ زنی که «پاهایش به‌سوی مرگ فرود می‌آیند». اهل قبلا این کلمات را بر فرمانروایی (ملכות, Malchus) تطبیق می‌کنند که پایین‌ترین مرتبه‌اش تا درون عوالم فرویدین امتداد می‌یابد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 5:5 משלי ה:ה'

רַגְלֶיהָ יֵרְדוֹת מִן הַשָּׂאֵל צַעֲדֶיהָ יִתְמָכוּ:

Her feet go down to death; Her steps take hold on the nether-world

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 4

9 וב' בחי' אלו הן שבת וחנוכה . . ומקור זה נמשך בתורה שלפנינו

בגשמיות

شرح تسماع تسدک بر زهر برای تمام این قطعه، از شبّات و حنوکا به مثابه صعود و نزول تا سرچشمه‌ای که به تورات جسمانی فرود آمده است، مورد استناد قرار گرفته است (پاراگراف 15).

یادداشت کھوت

ראה בבבאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק לזהר אמור לדף ק ע"ב ע' תל.

10 מצמיח חציר לבהמה

سراینده مزامیر، ה' را می‌ستاید که به واسطه باران، علف را برای چارپایان می‌رویانَد و گیاهان را برای کار انسان می‌پروراند؛ در اینجا، علفی که جزئی از حیوان می‌شود، الگویی برای پالایش است: فروتر در برتر جذب می‌شود. (زمینه: تنخ اشتاین‌سالن)

Psalms 104:14 תהילים ק"ד י"ד

מַצְמִיחַ חֲצִיר לְבִהֶמָּה וְעֹשֶׂב לְעֶבְדַּת הָאָדָם לְחֵם מִזֶּהָרִץ:

Who causeth the grass to spring up for the cattle, And herb
for the service of man; To bring forth bread out of the earth
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 אלף טורין

ה' می‌فرماید که به هیچ قربانی‌ای نیاز ندارد، زیرا هر حیوان وحشی جنگل از آن اوست، و چارپایان (בהמות، behemos) بر هزار تبه نیز از آن اویند؛ عبارت آرامی «هزار کوه» در متن، پژواک این مطلب است. (زمینه: تنخ اشتاین‌سالن)

Psalms 50:10 תהילים נ"י

כִּי־לִי כָל־חַיַּת־הַיַּעַר בְּהֵמוֹת בְּהָרֵי־אֶלֶף:

For every beast of the forest is Mine, and the cattle upon a
thousand hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6

12 חמרא וריחנא פקחין

ראו (רבא) می‌گوید که شراب و بوی خوش به او خرد می‌بخشند؛ متن این را نشانه‌ای می‌گیرد از اینکه امور مادی ریشه‌گرفته در عالم آشوب (תוהו، Tohu) می‌توانند بر روشنی ذهن بیفزایند.

Yoma 76b:7 יומא ע"ו ב:ד'

רב קהנא רמי: קתיב "תירש", וקרינו "תירוש". זכה — נעשה ראש, לא זכה — נעשה רש. (והיינו דרבא דרבא) רמי, קתיב: "ישמח", וקרינו ישמח. זכה — משמחו, לא זכה — משממו. והיינו דאמר רבא: תמרא וריחני — פקחין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

יומא עו, ב.

13 לא אכילנא בישרי דתורא

حکمی برای توضیح سخنی پیشین می‌گوید که گوشت گاو نخورده بود، و ازاین‌رو ذهنش روشن نبود؛ متن این سخن را نقل می‌کند تا نشان دهد که چنین غذایی از ریشه‌ای والا می‌آید.

Bava Kamma 72a:1-4 בבא קמא ע"ב א:א'-ד'

דלא אכלי בשרא דתורא. ואלא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר לקה: רישא קרינא בקה "וטבחו" כולו באיסורא, סיפא לא קרינא בקה "וטבחו" כולו באיסורא. השוחט ונמצאת טריפה וכו'. אמר לקה רב קביבי מחזקנא לרב אשי: שמע מינה, אינה לשחיטה אלא לבסוף.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

ב"ק עב, א.

14 שהם משרש עליון

در آنجا می‌گوید نور عقل حتی با گوشتِ گاو و شرابِ جسمانی نیز افزایش می‌یابد، زیرا ریشهٔ آن‌ها در **תה** و **א** است که بر **תיקון** تقدم دارد؛ آن بخش به تفصیل ادامه می‌یابد.

یادداشت کھوت

בתקס"ח ח"ב ע' תרנב "הרי נתוסף גם אור השכל מבשר השור והיין גשמיות לפי ששרשם בבחי' התוהו הקדם לתיקון" ע"ש בארוכה.

15 פני ארי

حزقیال (יחזקאל) چهار موجود زندهٔ مربوط به ارابه (חיות، Chayos) را وصف می‌کند که هر یک چهرهٔ انسانی دارند، شیری در سمت راست، گاو در سمت چپ، و عقابی؛ متن شیر، گاو و عقاب را سرچشمه‌های حیاتِ حیوانات وحشی، چارپایان اهلی و پرندگان می‌داند. (زمینه: تنخ اشتاین‌سالن)

Ezekiel 1:10 יחזקאל א':י

וְדַמּוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֱלִי־הֵמָּן לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־שׁוֹר מִהֶשְׁמָאוֹל לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

7

16 בלע בן בעور

از میان پادشاهانی که در ادوم فرمانروایی کردند، پیش از آن‌که پادشاهی بر اسرائیل فرمان براند، نخستین **בלع** (بلע) پسر בעور (בעور) بود و شهرش دینهابه (**دנהבה**) بود؛ روشن است که آیه فقط نام شهر او را ذکر می‌کند. متن، مطابق قرائت کابالیست‌ها، نام دینهابه را به صورت **דין هو** (din havah, «داوری کن») می‌خواند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 36:32 בראשית ל"ו:ל"ב

וַיִּמְלֹךְ בְּאֶדֹם בֶּלַע בֶּן־בְּעֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה:

And Bela the son of Beor reigned in Edom; and the name of
his city was Dinhabah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית לו, לב.

17 בלע בן בעور

در شعار دروشی نکودوت (שער דרושי נקודות)، آریזال (האר"י/ל) پادشاهان ادوم را صفات آشفته‌گی (תוהו، Tohu) می‌داند که شکسته شدند: **בלع** پسر **בעور**، شناخت (**דעת**, Daas) است و **یובاب** (**יובב**) مهر (**חסד**, Chesed) است. یادداشت کھوت به این فصل دربارهٔ «דיن هاوه، داوری کامل» ارجاع می‌دهد.

Sefer Etz Chaim 8:4 עץ חיים ח':ד'

... ז' כי הניח נחשבים כ"א חצי הגוף ובין שניהם הם אחד לבד ודע כי כל אלו הם ענין המלכים הנזכר בפרשת וישלח ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וזה פרטן בלע בן בעור זה דעת וכבר הודעתיד כי בלעם הוא בלע כשארז"ל והוא בסוד דעת דקליפה אשר ע"כ היה שקול באומות העולם כמשה בישראל לפי שמשנה בחי' דעת עליון דאבא שבז"א והנה זהו הענין וידע דעת עליון הנאמר בבלעם שיצא מהסיגי

בנד 11

22 רצוא

דר רײאיי חזקײאל (יחזקאל), מוֹגִידוֹת זַנְדֵּה (חיות, Chayos) «چون برقهایی از آتش دویدند و بازگشتند»؛ متن اشتقاق رو به بالای دل را «دویدن» (רצוא, ratzo) می‌نامد و آن را به فתיله پیوند می‌دهد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Ezekiel 1:14 יחזקאל א' י"ד

וְהַחַיּוֹת רָצוּא וְשׁוּב כְּמֵרָאָה הַבֶּזֶק:

And the living creatures ran and returned as the appearance
of a flash of lightning

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 אם רץ לבך שוב לאחד

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

ת"ז בהקדמה ז, א.

24 אם רץ לבך שוב לאחד

تيكوهني زوهار (تيكوهني زهر, تيكوهني زهر) می‌آموزد که اگر دلت می‌دود، باید بازگردد؛ متن این بازگشت را فرودآوردن از بالا، یعنی روغنِ حنوکا (חנוכה)، می‌داند.

Tikkunei Zohar 7a:3 תקוני זוהר ז' א'ג'

תְּקִינָא (יחזקאל א כו), וְעַל דְּמוֹת הַכְּסָא דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלִי
מְלַמֵּעַלָּה דָא אִיהוּ יוֹד הָא וְאִוָּהּ הָא כְּלִיל תִּשְׁעָה נְקוּדוֹת, וְעִשְׂרִינָא שְׂכִינָתָא
כְּלִילָא מְפֻלָּה, וְכָלָא א, דְּלִית אָדָם בְּלָא א', וְכָלָא אִיהוּ עֲמוּדָא
דְּאֻמְרָעִיתָא, אִיהוּ יְהוּ"ה דְּכָלִיל א, וְאִיהוּ שְׁמָא מְפָרֵשׁ דְּכָלִיל א לְאַחֲרָא.
דָּאם רץ לבך שוב לאחד.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

בנד 12

25 קיים אע"ה את התורה עד שלא ניתנה

یادداشت می‌گوید که این موضوع، یعنی عمل کردن ابراهیم به تورات پیش از آن‌که داده شود، در آنجا به تفصیل شرح داده شده است.

یادداشت كهوت

משנה סוף קידושין. בארוכה בתקס"ח ע' תרנז.

26 קיים אע"ה את התורה עד שלא ניתנה

מישנא (משנה) می‌گوید که ابراهیم (אברהם), پدر ما, پیش از آنکه تورات داده شود, تمام تورات را به‌جا می‌آورد؛ متن توضیح می‌دهد که او تورات عالم آفرینش (בריא, Beriah) را به‌جا می‌آورد, پیش از آنکه این تورات در این جهان مادی پوشیده شود.

Mishnah Kiddushin 4:14 משנה קידושין ד' י"ד

... וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּאַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, (בראשית כד) וְאַבְרָהָם
זָקֵן, וְה' בָּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. מִצִּיגוֹ שֶׁשָּׁעָה אַבְרָהָם אֲבִינוּ אֶת כָּל
הַתּוֹרָה כְּלָה עַד שְׁלֹא נִתְּנָה, שְׁנֵאֲמַר, (שם כו) עָקֵב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם
בְּקִלֵּי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֶרֶתִּי מִצּוֹתֵי חֻקֹּתַי וְתוֹרֹתַי:

Rabbi Judah said: an unmarried man must not tend cattle, nor may two unmarried men sleep together under the same cover. But the sages permit it. One whose business is with women must not be alone with women. And one should not teach his son a woman's trade. Rabbi Meir says: one should always teach his son a clean and easy profession, and pray to

דעת זה כמבואר אצלנו במ"א באריכות. יובב הוא חסד וזהו בן זרח
לשון זריחה כי הוא בחינת חסד ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

18 דין הבה דין גמור

דר אנְּגָא תוֹשִׁיחַ דָּאדֵּה שְׁדֵּה אִסְתְּ כֵּה אִינְ אִזְ אִן רוֹסֵת כֵּה «דאוריִיִּי סִחַת ו
נִירוֹמֵנְד, בֵּה שִׁיבֹהַּ צִיבְרִיגִי נור» אִסְתְּ.

יادداشت كهوت

ראה ע"ח שער דרושי נקודות פ"ד. בתקס"ח ע' תרנב "והוא להיותו בחי' דין
חזק ותקיף בבחי' תגבורת האור".

בנד 8

19 וכן יובב

הַנְּגָמָה כֵּה פִּלָּא דִּרְגִזְשֵׁת, יוֹבָאב (יובב) פִּסְרֵי זָרַח (זרח) אִזְ בְּסֻרֵּה (בצרה),
שְׁהִרִי דִּיגְרִי אִזְ אֲדוּם (אדום). בֵּה גַּי אוּ בֵּה פִּאדְשָׁהי רִסִּיד; מֵתֵן אוּ רָא דִּר
חֲכֵם שְׁפֵת מֶהֱר (חסד, Chesed) דִּר עָאֵלִם אֲשׁוֹב (תוהו, Tohu) מִי־גִירִד.
(זמִינֵה: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 36:33 בראשית ל"ו:ל"ג

יادداشت كهوت

בראשית לו, לג. בתקס"ח שם "וכן בהיפוך יובב מבצרה שהוא בבחי' החסד
גם הוא בבחי' החזק והתוקף שלא יסבול היפוכו עדיין כלל ועד"ז כל ה' מלכים דתהו".

20 וכן יובב חסד

אִיִּזְאֵל (האר"ז"ל) מִי־נוֹיִסֵּד כֵּה יוֹבָאב הֵמָּן חֲסֵד אִסְתְּ, ו «פִּסְרֵי זָרַח» בֵּה
מַעֲנָי דִּרְחֻשְׁנֵה אִסְתְּ, זִיבְרָא חֲסֵד נור חוֹאנֵדֵה מִי־שׁוּד; מֵתֵן אִזְ אִינְ נִכְתֵּה
אִסְתְּפָאדֵה מִי־כֵּנֵד תָּא נִשָּׁאן דֵּהֵד כֵּה דִּר תוהו חֲטִי שְׁפֵת מֶהֱר נִיזִּר מִטְּלֻק בּוּד.

Sefer Etz Chaim 8:4 עץ חיים ח' ד'

... ע"כ היה שקול באומות העולם כמשה בישראל לפי שמשה בחי'
דעת עליון דאבא שבז"א והנה זהו הענין ויודע דעת עליון הנאמר
בבלעם שיצא מהסיגי דעת זה כמבואר אצלנו במ"א באריכות. יובב
הוא חסד וזהו בן זרח לשון זריחה כי הוא בחינת חסד הנקרא אור
כנודע. חשם הוא גבורה כי הוא סוד ה"ג ואותיות חשם הוא חמש וס"ת
חשם מאריך התמני מ"י"י ור"ת חמה והם סוד הפסוק כי מיץ חלב יוצא
חמה כי חמה וחמאה הם אותיות שוין והם בחי' הגבורות שהם דם
ונהפכים בבטן המלאה לחלב ומן אותו המיץ ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

בנד 9

21 צעק לבם

שִׁאֵר דִּר סוּג וִירַאנִי אורשליִּים מִי־גוֹיִד: «דִּל אָנָּן בֵּה ה' פִּרְיָאד בְּרָאוֹרֵד»;
מִנְזוֹר, דִּל מִרְדֵּם שְׁהֵר אִסְתְּ. מֵתֵן «דִּל אָנָּן» רָא בֵּה־מַעֲנָי נִפְשִׁי חִיּוּאִי (נפש
הבהמית, Nefesh HaBahamis) מִי־גִירִד ו פִּרְיָאד רָא שְׁעוּדִי שְׁדִידִי אִן
מִי־דָנֵד. (זמִינֵה: תִּנְחַ אִשְׁתִּינִי סַאֵל)

Lamentations 2:18 איכה ב' י"ח

צִעַק לְבָם אֱלִי־אֲדִינִי חוֹמַת בִּתְיָצִיּוֹן הוֹרִידִי כְּנַחַל דְּמָעָה יוֹמָם וְלַיְלָה אֶל־
תִּתְּנִי פוֹגֵת לָךְ אֱלִיתֵדֵם בִּתְיָצִיּוֹן:

Their heart cried unto the L-rd: 'O wall of the daughter of Zion, Let tears run down like a river Day and night; Give thy-
self no respite; Let not the apple of thine eye cease

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Him to whom wealth and property belong. For a profession does not contain [the potential for] poverty and wealth, for ... poverty is not due to
Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

بند 13

27 קדש לי כל בכור

پس از خروج، ה' به موسی (משה) می‌گوید: «هر نخست‌زاده‌ای را برای من تقدیس کن»؛ این عبارت، نخستین بخش‌های תפילין (tefillin)؛ جعبه‌ها و بندهای چرمی (نماز) را می‌گشاید که درباره‌ی خروج سخن می‌گویند. متن یادآور می‌شود که ابراهیم (אברהם) پیش از مکتوب شدن آن، תפילין را به کار می‌پست. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Exodus 13:2 שמות י"ג:ב

קדש'לי כל-בכור פטר כל-יחם בכני ישראל באדם ובבהמה לי הוא:
Sanctify unto Me all the first-born, whatsoever opens the'womb among the children of Israel, both of man and of 'beast, it is Mine
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 14

28 יראה עילאה בחכמה עילאה ושרשה מו"ס

آن passage در آنجا به این maamar ارجاع می‌دهد («در میکتس، در توضیح آیه «זیرא تو چراغ من»): عشق بزرگ، هي برتر است و هيبت برتر بود؛ هيبت برتر ریشه در مغز پنهان دارد که از قید و سخت‌گیری آتیک است. همچنین میان عواطفی که از عقل سرچشمه می‌گیرند و عواطفی که فراتر از عقل‌اند تمایز می‌گذارد: مهر، قید و سخت‌گیری و زیبایی و هماهنگی آریخ آتیین.

یادداشت کھوت

בלקו"ת שה"ש טו, ג מציינ ע"ז: וכמ"ש הרמ"ז פ' וישב דקע"ט ב'. והוא למעלה מבחי' חג"ת דא"א ומשם נמשך בחי' גילוי זה במורא גדול כו' שהוא התגלות יראה עילאה זו בבחי' יר"ת הנמשך מבחי' מלכות כל עולמים ע"ש.

بند 15

29 ע"פ קבלת מהרמ"ק

שלח 51b به این מאמר بازمی‌گردد: سرچشمه‌ی تورات در میخا سטיما، یعنی حکمت درون تاج، قرار دارد: بنا بر دیدگاه רמ"ק (רמ"ק)، و بنا بر دیدگاه آریזال، در مرتبه‌ای بالاتر، در فرمانروایی بی‌نهایت مطلق. این سرچشمه به تورات جسمانی کشیده می‌شود؛ «آغازشان در پایانشان فرو رفته است». آنجا می‌افزاید که این حکمت برتر ریشه‌ی حکمت در سر ناشناختنی (רדל"א, Radla [سر ناشناختنی]) است، بالاتر از جمجمه‌ی آریخ آتیین.

یادداشت کھوت

מובא בלקו"ת שלח נא, ב.

30 אשר אנכי מצוך הוא בהיום לעשותם

موسی (משה) به بنی‌اسرائیل می‌گوید فرمان، احکام و قوانین را – که امروز به شما فرمان می‌دهم تا آنها را به‌جا آورید – رعایت کنید؛ متن بر «امروز» و «تا آنها را به‌جا آورید» تأکید می‌کند: سرچشمه‌ی برین به عمل جسمانی فرمان‌ها (מצוות, mitzvot) کشانده می‌شود. (در بافت: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 7:11 דברים ז':יא

ושמרת אתיהמצוה ואתיהחקים ואתיהמשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם:

Thou shalt therefore keep the commandment, and the statutes, and the ordinances, which I command thee this day, to do them
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 16

31 שטמא היונים כל השמנים

در آنجا توضیح داده شده است که چرا یونانیان همه‌ی روغن‌ها را به‌ویژه در حرم ناپاک ساختند.
یادداشت کھوت
בתקס"ח ע' תרנה ואילך ביאור שטמא כל השמנים בהיכל דוקא.

32 כי בבל נק' רישא דדהבא

דانیال (דניאל) در تفسیر خواب نبوکدنصر (نبوکدنצר) درباره‌ی پیکره‌ای ساخته‌شده از چهار فلز، به پادشاه بابل می‌گوید: «تو سر زَین هستی»؛ بخش‌های پایین‌تر نماد پادشاهی‌هایی هستند که پس از آن می‌آیند. متن از این تصویر بدن برای پادشاهی‌ها استفاده می‌کند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Daniel 2:38 דניאל ב':ל"ח

یادداشت کھوت

דניאל ב, לח. בתקס"ח ע' תרנה "מפני שבבל הי' אז הראש שהוא בחי' כתר דקליפה". וראה בלקו"ת בהעלותך לה, ד. סה"מ תקס"ט ע' ערב ובמ"מ שם.

33 פך א' בחותמו של כה"ג

تلمود روایت می‌کند که وقتی یونانیان وارد حرم شدند، همه‌ی روغن‌های آن را ناپاک ساختند؛ و حشموئیان فقط یک کوزه یافتند که با مهرِ کاهن اعظم مُهروموم شده بود و هشت روز سوخت.

Shabbat 21b:10 שבת כ"א ב':

מאי חנוכה? דתנו רבנן: בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמנא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. ששננסו יוונים להיכל טמא כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ועשוים ימים טובים בהלל והודאה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

34 חותם הוא יסוד

این فرهنگ اصطلاحات کَبالایی، ذیل حرف جت، برای «مُهر» (חותם, chosam) به‌عنوان نامی برای بنیاد مورد استناد قرار گرفته است.

یادداشت کھوت

מא"א אות ח סע' סח. ראה אוה"ת שמות ע' א'תרג. וכרך ז ע' ב'תשסג.

35 וכה"ג . . שהוא ב"י ת"ד . . הוא מו"ס

در آنجا کاهن اعظم و مُهرِ کاهن اعظم توضیح داده شده‌اند.
یادداشت کھوت

בתקס"ח ע' תרנו ביאור ענין כה"ג וחותרו של כה"ג ע"ש.

36 הוי' הוי' אל רחום ותנון

هنگامی که ה' از برابرِ موسی (משה) می‌گذرد، سیزده صفتِ رحمت را اعلام می‌کند که با «نام چهارحرفی (ה', Havayah), ה', אל (Kel), رحیم و بخشاینده» آغاز می‌شود؛ متن آن‌ها را با سیزده آرایشِ ریش (תיקונים,

שמות לד, ו. ראה לקו"ת ואתחנן ג, א. סה"מ תרל"ד ע' צד.

بند 18

41 ה' רחום וחנן

اعلام ה' به موسی (משה): «ה', ה', אל (Kel), رحيم و مهربان»؛ چون نام در آغاز آمده است، متن آن را به ה' אריך אנפין (Arich Anpin) نسبت می‌دهد. (در بافت: Steinsaltz Tanakh)

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו

וַיַּעֲבֶר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 חנון ורחום ה'

ستایش داوود: «رحيم و مهربان است ه'»؛ چون نام در پایان آمده است، متن آن را چنین می‌خواند که صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) به آن امتداد می‌یابند تا آن نام را بر خود گیرد. (در بافت: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 145:8 תהילים קמ"ה:ח

חֲנוּן וְרַחוּם ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגָדֹל־חֶסֶד:

The L-RD is gracious, and full of compassion; Slow to anger, and of great mercy
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

תהלים קמה, ח. ועוד.

بند 19

43 כי אתה נרי ה'

«זیرا تو چراغ منی، ה'»: متن نام نخست را به نام چهارحرفی (ה', Havayah) در صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) نسبت می‌دهد و نام دوم، «و ה' تاریکی مرا روشن می‌سازد»، را به אריך אנפין (Arich Anpin) نسبت می‌دهد.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אֵתָהּ יִירִי ה' וְה' יִגִּיהָ חֲשָׁכִי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 משא"כ והוי' יגיה חשכי . . והיינו ע"י צדקה

آن maamar به این عبارت بازمی‌گردد: «و ה' تاریکی‌ام را روشن می‌کند» از طریق צדקה (tzedakah; بخشش خیریه).

یادداشت كهوت

בד"ה אלו דברים תרנ"א ע' קצה מציינן לכאן.

tikkunim یکی می‌داند و سرچشمه آن‌ها را با نام دوگانه مرتبط می‌سازد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו

וַיַּעֲבֶר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 17

37 כי אתה נרי הוי' והוי' יגיה חשכי

سرود سپاس داوود (دود) برای رهایی‌اش: «زیرا تو چراغ منی، ه'، و ه' تاریکی‌ام را روشن می‌کند»؛ در اینجا نام دوم با حرف واو (vav, ו) به نام نخست پیوسته است. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אֵתָהּ יִירִי ה' וְה' יִגִּיהָ חֲשָׁכִי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 وفסקי טעמא בגווייהו . . הוי' והוי' יגיה חשכי

حکمت 57c-d شرح «این است قانون تورات» را با ایدرا (זהר 3:138b) آغاز می‌کند: هرچا ه' دو بار در یک آیه ظاهر شود، نخستین نام در ז"א / זעיר אנפין است و نام دوم در עתיק (Atik). آنجا به این מאמר (maamar) ارجاع می‌دهد و یادآور می‌شود که در اینجا دو نام درست کنار هم قرار گرفته‌اند، حال آنکه در آیه‌ای که آنجا بررسی می‌شود، فقط در یک آیه آمده‌اند.

یادداشت كهوت

בלקו"ת حکת נז, ג מציינן שכאן שני השמות הם סמוכים זה לזה ממש, ובלקו"ת שם אף שאינו סמוכים רק שהם בפסוק אחד.

39 חנון ורחום ה'

در سرود ستایش داوود: «ה' مهربان و رحيم است، دیرخشم و سرشار از مهر»؛ در اینجا مهربانی و رحمت پیش از نام آمده‌اند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 145:8 תהילים קמ"ה:ח

חֲנוּן וְרַחוּם ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגָדֹל־חֶסֶד:

The L-RD is gracious, and full of compassion; Slow to anger, and of great mercy
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

40 ה' אל רחום וחנן

در سبزه صفت، در عبارت «ה', ה', אל (Kel), رحيم و كريم»، نام در آغاز می‌آید؛ متن آن را به صورت «ה', رحيم و كريم» نقل می‌کند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו

וַיַּעֲבֶר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

45 עקבות משיחא

משנה (משנה) سختی‌های روزگار «گام‌های مשיח (Moshiach)» را توصیف می‌کند؛ درست پیش از رهایی. متن این زمان را با «تاریکی من» یکی می‌داند.

Mishnah Sotah 9:15 משנה סוטה ט"ו:ט"ו

... רבי אליעזר הגדול אומר, מיום שתרב בית המקדש, שרו חסימיא למקמי קספריא, וספריא כחזנא, וחזנא כעמא דארעא, ועמא דארעא אולא ודלדלה, ואין מבקש, על מי יש להשען, על אבינו שבשמים. בעקבות משיחא חזפא וסגא, ויקר נאמיר, הגפן תתן פריה והיו ביקר, והמלכות תתפז למינות, ואין תוכחה, בית ועד יהיה לזנות, והגליל תתרב, והגבול ישום, ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחזנו, וחקמת סופרים ...

When Rabbi Meir died, the composers of fables ceased. When Ben Azzai died, the diligent students [of Torah] ceased. When Ben Zoma died, the expounders ceased. When Rabbi Joshua died, goodness ceased from the world. When Rabban Shimon ben Gamaliel died, locusts come and troubles multiplied. When Rabbi Elazar ben Azaryah died, the sages ceased to be wealthy. When Rabbi Akiba died, the glory of the Torah ceased. When Rabbi Hanina ben Dosa died, men of wondrous deeds ceased. When Rabbi Yose Katnuta ... died, the pious men (hasidim) ceased and

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

بند 20

46 אין ישראל נגאלין אלא בצדקה

תלמוד می‌آموزد که اورشلیم تنها از راه بخشش خیرخواهانه (צדקה, tzedakah) رهایی خواهد یافت؛ بر پایه آیه «صهیون به‌واسطه عدالت رهایی خواهد یافت, و آنان که به آن باز می‌گردند به‌واسطه צדקה»؛ متن آن را چنین نقل می‌کند: «اسرائیل تنها از راه צדקה رهایی خواهد یافت.»

Shabbat 139a:5-6 שבת קל"ט א:ה'-ו'

אמר עולא: אין ירושלים נפדית אלא בצדקה, שנאמר: "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה". אמר רב פפא: אי בטלי יהירי — בטלי אמגושא. אי בטלי דיני — בטלי גזירפטי.

Ulah said: Jerusalem will only be redeemed through righteousness, as is says "Zion shall be redeemed through justice and her penitent through righteousness." (Isaiah 1:27)

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY)

یادداشت كهوت

שבת קלט, א.

47 זורע צדקות

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

נוסח ברכת יוצר אור.

48 בחי' א"ס להצמיח עד אין קץ

پایان این نامه توضیح می‌دهد که عنصر زمین پیوسته گیاهان و درختان را می‌رویاند و چیزی را از هیچ پدید می‌آورد؛ این کار به‌واسطه نیروی روبیش آن است, زیرا زیر «پاهی» آدم کدمون (آدم قدمون, Adam Kadmon; انسان آغازین), در پایین‌ترین بخش عالم عمل (عשיה, Asiyah), نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof), نوری که همه عوالم را فرا می‌گیرد

(סובב כל עלמין, sovev kol almin), می‌درخشد. این, «جنبه بی‌نهایت» را در نیروی رویش زمین ریشه‌دار می‌کند.

یادداشت كهوت

ראה אגה"ק סי' כ בסופו.

49 משא"כ והוי' יגיה חשכי . . והיינו ע"י צדקה

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: The Rebbe Rashab's maamar "אלו דברים" (5651).

یادداشت كهوت

בד"ה אלו דברים תרנ"א ע' קצה מציין לכאן.

بند 21

50 הפך של שמן שבחותמו של כה"ג

پس از آنکه یونانیان روغن‌ها را ناپاک کردند, تنها یک کوزه باقی ماند که زیر مهر کاهن اعظم قرار داشت؛ متن در آن نوری را می‌بیند که از مخ نهان (موחא סתימאה, Mocha Stima'ah) نازل شده است.

Shabbat 21b:10 שבת כ"א ב:י'

מאי חנוכה? דתנו רבנן: בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמנא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. ששננסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהנה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ונעשאוים ימים טובים בהלל והודאה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

بند 22

51 ב' גוויי אור

دو رنگ نور در آنجا به‌تفصیل بررسی می‌شوند.

یادداشت كهوت

בתקס"ח ע' תרנו ואילך בארוכה.

52 ע"י השמן שהוא המאיר אור צח ובהיר

شلاخ 45c آتش سفید را خودنقش‌گری (ביטולگیری, bittulگری), در عالم صدور (אצילות, Atzilus), و نور آبی را فرمانروایی (מלכות, Malchus), توضیح می‌دهد؛ فرمانروایی‌ای که عوالم جداگانه را در خود می‌گیرد؛ و به این گفتار (מאמר, maamar), ارجاع می‌دهد: نور آبی از سوختن فتیله پدید می‌آید و نور سفید از روغن, زیرا روغن همان حکمت برتر (חכמה), یعنی توراه, است.

یادداشت كهوت

ראה לקו"ת שלח מה, ג.

53 כדמותו

ה' می‌گوید: «انسان را به صورت خود, مطابق شباهت خود بسازیم»؛ متن عبارت «مطابق شباهت ما» (כדמותו, kidmuseinu) را نقل می‌کند, آن‌گاه که آشکارسازی حقیقی را با خیال‌پردازی‌ها (דמיונות, dimyonos) در فکر مقایسه می‌کند؛ واژه‌ای از همان ریشه. (زمینه: Steinsaltz (Tanakh

Genesis 1:26 בראשית א':כ"ו

ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ויירדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ ובכל הרמש עליה ארץ:

And G-d said: 'Let us make man in our image, after our likeness; and let them have dominion over the fish of the sea,

and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all
the earth, and over every creeping thing that creepeth upon
'the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 24

54 אין עוד מלבדו

موسی (مשה) به اسرائیل (ישראל) می‌گوید که عجایب نام چهارحرفی
(ה, Havayah) را به آنان نشان دادند «تا بدانید که ה' همان نام **אלקים**
(אלקים, Elokim) است؛ جز او هیچ چیز نیست»؛ متن، هیبت برتر و
خودنفری‌گری حقیقی (ביטול, bittul) را بر این حقیقت استوار می‌کند.
(زمینه: تنخ اشتاین‌سالز)

Deuteronomy 4:35 دברים 4:35

אֲתָהּ הָרָאָה לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ:

Unto thee it was shown, that thou mightiest know that the
L-RD, He is G-d; there is none else beside Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 آهבה בתענוגים

عاشق، عروس خود را می‌ستاید: «چه زیبا و چه دلپذیری، ای عشقِ سرشار
از لذت‌ها»؛ متن عشقِ برتر مربوط به فهم (בִּינָה, Binah) را به این نام
می‌خواند. (زمینه: تنخ اشتاین‌سالز)

Song of Songs 7:7 שִׁיר הַשִּׁירִים 7:7

מַה־יָּפִית וּמַה־נְּעִמָּה אֶהְיֶה בְּתַעֲנוּגִים:

!How fair and how pleasant art thou, O love, for delights

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 ורחימו בו"ן הוא ז"א

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

ראה לקו"ת במדבר ט, ד.

57 ואהבת

موسی به اسرائیل فرمان می‌دهد: «و ה' را که **אלקים** دوست بدار»؛
متن یادآور می‌شود که **ואהבת** (V'ahavta, «و دوست بدار») (414) برابر
است با دو برابر **اور** (Or, «نور») (207)؛ اشاره‌ای به دو عشق. (زمینه:
تنخ اشتاین‌سالز)

Deuteronomy 6:5 دברים 6:5

וְאַהֲבָתָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לֵבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and
with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

58 ואהבת ב"פ اور

یادداشت می‌گوید منابع عبارت «V'ahavta, دو برابر or» در آنجا ذکر
شده‌اند. آن بند توضیح می‌دهد که چرا «مبارک باد نام پادشاهی باشکوه
او» پیش از V'ahavta گفته می‌شود، و نیز می‌گوید «یگانه» (יחיד,
yachid) فراتر از «یکی» (אחד, echad) است: ה' در ذات خویش یگانه و
تنهاست، حال آن‌که «حیات عوالم، پادشاه» یعنی همه عوالم از فرمانروایی
(מלכות, Malchus) او حیات می‌گیرند.

یادداشت كهوت

נסמן לעיל לב, ג.

درباره این نسخه

.the notes و .our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Sefer Etz Chaim (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ‌چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/14/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی بیتسخاک